

Vlaams
Parlement

vergadering **8**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 13 november 2019

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
COMMISSIE VOOR ECONOMIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE	
Verkiezing van de tweede ondervoorzitter	5
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	5
VOORSTEL VAN DECREET van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Jo Brouns en Annabel Tavernier houdende wijziging van diverse decreten, wat de wijziging van het inschrijvingsrecht betreft – 115 (2019-2020) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	5
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese en Tom De Meester betreffende het terugdraaien van de besparingen in de cultuursector – 148 (2019-2020) – Nr. 1	
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katia Segers betreffende de behoefte aan een toekomstvisie voor de kunst- en cultuursector in Vlaanderen – 149 (2019-2020) – Nr. 1 Voorstellen tot spoedbehandeling	6
ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de sociale gevolgen van de lage-emissiezones (LEZ)	7
ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de daling van de sterftcijfers ten gevolge van zelfdoding en het suïcidepreventiebeleid	
ACTUELE VRAAG van Freya Perdaens aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de dalende suïdecijfers in Vlaanderen	
ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de recentste suïdecijfers	11
ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de maatregelen tegen CO-vergiftiging	16
ACTUELE VRAAG van Bert Maertens aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de sociale onrust bij De Lijn	
ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de gegarandeerde dienstverlening bij De Lijn	
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de staking bij De Lijn	
ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de grote ongerustheid bij het personeel van De Lijn	
ACTUELE VRAAG van Karin Brouwers aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de staking bij De Lijn	19
ACTUELE VRAAG van Marius Meremans aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de regelgeving met betrekking tot speedpedelecs	28

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het geplande bezoek van de minister-president aan China	31
ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het tegengaan van racisme en xenofobie in Vlaanderen, naar aanleiding van de brandstichting in het toekomstig asielcentrum van Bilzen	
ACTUELE VRAAG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de preventie van gewelddadige radicalisering, naar aanleiding van de brandstichting in het geplande asielcentrum in Bilzen	
ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de uitspraken en initiatieven van de minister naar aanleiding van de brandstichting in het asielcentrum van Bilzen	34
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	42
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de wijzigingen aan het protocol ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, gedaan op 4 mei 2012 te Genève	
- 100 (2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	43
Artikelsgewijze bespreking	43
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 7 september 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van een aantal bepalingen van het protocol bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, ondertekend in Göteborg op 30 november 1999, zoals gewijzigd op 4 mei 2012 te Genève	
- 101 (2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	43
Artikelsgewijze bespreking	44
VOORSTEL VAN DECREET van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Jo Brouns en Annabel Tavernier houdende wijziging van diverse decreten, wat de wijziging van het inschrijvingsrecht betreft	
- 115 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	44
Algemene bespreking	46
Artikelsgewijze bespreking	48

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katia Segers betreffende de behoefte aan een toekomstvisie voor de kunst- en cultuursector in Vlaanderen – 149 (2019-2020) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	48
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese en Tom De Meester betreffende het terugdraaien van de besparingen in de cultuursector – 148 (2019-2020) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	49
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de wijzigingen aan het protocol ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, gedaan op 4 mei 2012 te Genève – 100 (2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	51
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 7 september 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van een aantal bepalingen van het protocol bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, ondertekend in Göteborg op 30 november 1999, zoals gewijzigd op 4 mei 2012 te Genève – 101 (2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	52
VOORSTEL VAN DECREET van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Jo Brouns en Annabel Tavernier houdende wijziging van diverse decreten, wat de wijziging van het inschrijvingsrecht betreft – 115 (2019-2020) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	52
MOTIE van Ann De Martelaer tot besluit van de op 22 oktober 2019 door Ann De Martelaer in commissie gehouden interpellatie tot minister Wouter Beke over de operationele uitvoering van correctiefase 2 van het persoonsvolgend budget, gevat binnen het besluit van de Vlaamse Regering van 10 mei 2019, en de nood aan een flankerend beleid – 112 (2019-2020) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	52
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	56
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	58
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	58

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– De vergadering wordt geopend om 14.04 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Gweny De Vroe: ambtsverplichtingen;

Piet De Bruyn, Chris Janssens, Frieda Verougstraete-Deschacht: gezondheidsredenen.

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE

Verkiezing van de tweede ondervoorzitter

De voorzitter: Dames en heren, bij mail van 12 november 2019 draagt de N-VA fractie de heer Andries Gryffroy voor als tweede ondervoorzitter van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie, ter vervanging van de heer Axel Ronse.

Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

Dan verklaar ik de heer Andries Gryffroy verkozen tot tweede ondervoorzitter van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 60/5*)

VOORSTEL VAN DECREET van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Jo Brouns en Annabel Tavernier houdende wijziging van diverse decreten, wat de wijziging van het inschrijvingsrecht betreft
– 115 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik zou de spoedbehandeling willen vragen van het ontwerp van decreet tot wijziging van het inschrijvingsrecht. Straks zal collega Arnout Coel daar toelichting en argumentatie bij geven.

De voorzitter: We zullen ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling beraden.

Het incident is gesloten.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese en Tom De Meester
betreffende het terugdraaien van de besparingen in de cultuursector
– 148 (2019-2020) – Nr. 1**

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katia Segers betreffende de behoefte
aan een toekomstvisie voor de kunst- en cultuursector in Vlaanderen
– 149 (2019-2020) – Nr. 1**

Voorstellen tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Conner Rousseau bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (sp.a): Voorzitter, ik wil namens onze fractie luid en duidelijk stellen dat wij het onbegrijpelijk vinden dat dat we hier vandaag geen vragen kunnen stellen aan de minister-president over de besparingen en de crisis in de cultuursector. De regering heeft altijd de mond vol van jobs, jobs, jobs, maar op het moment dat er duizenden jobs zullen sneuvelen in de cultuursector, duizenden creatieve ondernemers, kunnen we die vragen hier niet stellen. Misschien moeten we deze week nog hopen op een diner van Doorbraak. Dan zullen we misschien de echte visie van de minister-president te weten komen. *(Applaus bij sp.a)*

Onze fractie zal alleszins een voorstel van resolutie indienen over de toekomstvisie voor de cultuursector. Mijn collega Katia Segers zal straks de hoogdringendheid daarvan toelichten.

De voorzitter: U wilt dus aan de agenda van vandaag een voorstel van resolutie toevoegen over de besparingen in de cultuursector.

We zullen ons daar straks over uitspreken.

Wat de onontvankelijkheid van de actuele vragen betreft, is het, wat betreft deze problematiek, heel duidelijk dat er een link is met de begroting en de beleidsnota's. De bespreking daarvan is deze week geopend in de commissie. De minister-president heeft al aangekondigd dat hij morgen uitleg zal verschaffen in de commissie.

Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Jos D'Haese bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, wij stellen ons dezelfde vraag. Wij hadden ook een actuele vraag ingediend over de besparingen in de cultuursector, die er bijzonder zwaar inhakken en die ook bijzonder actueel zijn, aangezien ze al over anderhalve maand ingaan. Er wordt verwezen naar de commissie, maar in de commissie krijgen we enkel een toelichting van de minister-president en geen debat. Er kunnen geen vragen gesteld worden, er is enkel een toelichting van de minister-president. *(Opmerkingen)*

Ik denk dat het echt niet oké is dat we zulke zware besparing aangekondigd zien worden en dat we daar pas over twee weken in de commissie over zullen kunnen debatteren. Daarom hebben wij ook een voorstel van resolutie ingediend, met de vraag om dat met spoed te behandelen. Collega De Meester zal dat toelichten.

De voorzitter: Daar zullen we ons dan ook straks over uitspreken.

Van twee zaken één, collega D'Haese. Ofwel hebben we hier in deze periode als werkzaamheden de bespreking van begroting en beleidsnota in de commissie en daarna in de plenaire vergadering. En dan kunnen we natuurlijk geen actuele vragen stellen over materies die daar aan bod komen. Uw fractie en de sp.a-fractie waren trouwens de enige twee fracties die daar een actuele vraag over hadden ingediend. De collega van Groen heeft dat bijvoorbeeld niet gedaan, misschien om andere redenen, daar ga ik me niet over uitspreken. (*Rumoer*)

Collega Almaci, u spreekt nogal luid.

Collega's, als we van dit parlement een volwassen instelling willen maken en dat zo willen houden, gaan we de debatten niet oeverloos overdoen. Er zijn heel duidelijke afspraken gemaakt. Ik sta ervoor open om bij de Bureaubesprekingen eventueel te bekijken of we dat volgend jaar anders kunnen doen dan dit jaar, maar hier zijn er nu heel duidelijke afspraken over gemaakt.

Uw voorstellen van resolutie en de hoogdringendheid ervan kunnen straks worden toegelicht en dan kunnen die eventueel worden besproken.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de sociale gevolgen van de lage-emissiezones (LEZ)

De voorzitter: Collega's, ik wil ook nog even duidelijk zeggen dat als u vanaf de banken het woord wil nemen bij een actuele vraag, u één minuut spreektijd hebt. Vorige week was het een beetje overdreven. Ik ga nu ook heel streng zijn. Probeer gewoon in één minuut gebald uw tussenkomst te houden. Gaat u erover, dan zet ik onverbiddelijk uw micro uit.

De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, samen met u kon ik eerder deze week vernemen dat ongeveer een op zes wagens die zijn ingeschreven in Vlaanderen, weldra niet meer welkom zullen zijn in de steden waar een lage-emissiezone (LEZ) actief is. Ik denk aan Antwerpen en Gent, in de toekomst wellicht ook Hasselt en Mechelen, en uiteraard Brussel, maar over die stad zullen we het in de toekomst nog wel enkele keren hebben.

Veel automobilisten zijn dus niet langer welkom in die steden met hun wagen, die nochtans nog steeds in prima staat is en waarvoor ze elk jaar nog best veel verkeersbelasting betalen. Veel van die automobilisten stellen zich dan ook terecht de vraag waarom ze hun auto, die elk jaar nog wel door de keuring geraakt en in prima staat is, zouden moeten vervangen door een nieuwe auto. Dat is financieel vaak moeilijk draagbaar voor die mensen.

Deze gedwongen onteigening – want dat is het in feite – is een zoveelste financiële aderlating voor veel van die mensen; zij moeten dit gedwongen ondergaan. Anders kunnen ze met hun wagen niet meer in onze steden binnen, tenzij ze misschien, zoals in de middeleeuwen, enkele keren per jaar aan de poorten van de stad tol betalen.

Veel mensen zijn daar bezorgd over en stellen zich er vragen over. Ook bij onze partij, het Vlaams Belang, komen daar veel vragen over binnen. Zo ook van Annette. Annette is 77 jaar oud, woont in Bornem, en is de trotse eigenaar van een Volkswagen Passat die ongeveer 20 jaar oud is en nog elk jaar door de autokeuring geraakt. Sinds enkele jaren is Annette mindervalide. Ze moet regelmatig op doktersbezoek naar het centrum van Antwerpen. Hoe graag ze dat ook zou

kunnen doen, is dat met het openbaar vervoer, voor een mindervalide persoon en zeker op een dag als vandaag met alweer een staking, onmogelijk.

Samen met Annette zijn er veel andere mensen die hetzelfde meemaken, en zich afvragen hoe het in de toekomst verder moet, in die mate zelfs dat veel armoede-organisaties zich afvragen wat er gaat gebeuren, nu er zelfs vervoersarmoede is.

De voorzitter: Uw vraag luidt? Ik moet streng zijn.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, wat gaat u doen om de sociale gevolgen van de LEZ in goede banen te leiden? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mijnheer Claes, collega's, ik moet het jullie niet zeggen: de kwaliteit van de lucht is belangrijk voor heel wat Vlamingen, voor alle Vlamingen. Vorige week is dat hier ook aan bod gekomen tijdens het luchtbeleidsplan waarin we heel wat maatregelen hebben opgenomen om te gaan voor propere lucht.

Laten we eerst en vooral niet vergeten dat de luchtkwaliteit het slechtst is op plaatsen waar kwetsbare mensen met een zeer laag inkomen wonen omdat de huizen daar ook goedkoper zijn. Als we voor propere lucht gaan, als een stad een LEZ invoert, dan is dat in de eerste plaats zeer goed voor de gezondheid van die groep van meest kwetsbare mensen die vaak minder geld hebben om te besteden aan uitgaven voor de gezondheidszorg.

Natuurlijk deel ik uw bezorgdheid. Ik verwijs naar de decreetgeving over de LEZ die in een uitzondering voorziet voor bijvoorbeeld personen met een handicap. Die auto is aangepast, zij moeten geen nieuwe auto kopen. Er staan dus bepaalde uitzonderingen in.

Daarnaast kunnen steden en gemeenten ook sociale en milderende maatregelen nemen als ze een LEZ invoeren. Ook de Vlaamse overheid kan alternatieven naar voren schuiven. Ik zie een rol voor de vervoersregio's, die heel wat tools in handen hebben om, samen met de lokale besturen die dat invoeren, aan bepaalde maatregelen te denken.

Tot slot, het is ook belangrijk dat we het debat goed voeren. Als we kijken naar de cijfers van wie zo'n oude wagen heeft, dan zien we dat die kwetsbare mensen helaas jammer genoeg meestal geen wagen hebben. Slechts een op drie heeft een wagen. Bij 80 procent van de eigenaars van oude wagens gaat het meestal over een tweede wagen.

Mijnheer Claes, laten we hierover dus geen polariserend debat voeren. Laten we de steden die een LEZ invoeren en hun luchtkwaliteit verbeteren, stimuleren. Laat mij hier ook een oproep doen aan die steden en gemeenten dat ze milderende en sociale maatregelen nemen.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, ik was gisteren ook in de commissie waar u uw beleidsnota hebt voorgesteld. U hebt heel wat maatregelen voorgesteld, u hebt duidelijk enkele klimaatambities. Ik waande me soms zelfs bijna op een persconferentie van Groen in plaats van in een commissie van een N-VA-minister. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

U had het er daar kort ook over dat u LEZ's zelfs wilt uitbreiden en verder implementeren in Vlaanderen. Ook het regeerakkoord heeft daar al gewag van gemaakt. In veel gemeentes zou een LEZ ingevoerd worden. Wanneer bent u dat van plan? Hoe zal dat concreet uitgevoerd worden? Zullen de gemeentes zelf

bepaalde regels kunnen opstellen over in hoeverre ze die invoeren? Of zal er een algemeen kader komen?

U had het ook kort over de ultralage-emissiezone. Wat begrijpt u daar precies onder?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil me graag aansluiten bij deze vraag. Wat luchtkwaliteit betreft, is hopelijk iedereen in dit Vlaams Parlement ervan overtuigd dat we maatregelen moeten nemen om die kwaliteit naar boven te krijgen. De LEZ is een van de maatregelen, die inderdaad ingrijpend is, om de dalende luchtkwaliteit als gevolg van het gebruik van onze wagens tegen te gaan.

Er is een decreet dat heel duidelijk bepaalt wanneer een lokaal bestuur gebruik kan maken van die LEZ's. Daar staat heel duidelijk bij dat er alternatieven mogelijk moeten zijn. Het is dus ook de taak van het lokale bestuur om, op het moment dat het de vraag stelt om een LEZ in te voeren, die alternatieven naar voren te schuiven. Het is zelfs een verplichting om dat te doen, om op die manier inderdaad geen sociale ongelijkheid te creëren.

Minister, bij de voorgaande beslissingen is steeds ook zo'n kader goedgekeurd. Moet dat ook in de toekomst verder opgevolgd worden? Wat de uitvoering van dat kader betreft en van de alternatieven die aangeboden worden, is het belangrijk dat Vlaanderen daar een toezichthoudend oog voor heeft.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brande heeft het woord.

Tine Van den Brande (Groen): De goede redenen voor de invoering van een LEZ zijn hier al aangehaald. Verkeer vervuult onze lucht. Vuile lucht maakt ons ziek. Kinderen zijn het meest kwetsbaar en steden het meest vervuild. Propere lucht is belangrijk voor ons allemaal. De gezondheidskost gelinkt aan vervuilde lucht is enorm: 20 miljoen euro per dag.

In Gent is er een rist aan sociale maatregelen. Wie ze wil nalezen, kan ze allemaal vinden op de website van de stad Gent. Wij zijn het er absoluut mee eens dat we kwetsbaren moeten steunen bij de invoering van de LEZ. Daar waar Groen in de lokale besturen mee aan de knoppen zit en draait, gebeurt dat ook. Het kan dus geen reden zijn om daarom geen LEZ in te voeren.

Ik heb nog een bijkomende aansluitende vraag. Minister, wilt u een algemeen kader voor regels invoeren in verband met de sociale tegemoetkoming bij de invoering van de LEZ?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, wanneer de invoering van een LEZ gepaard gaat met het feit dat fietspaden onbestaand zijn, tickets voor openbaar vervoer stijgen in prijs en een aantal diensten worden afgeschaft, dan is het vrij logisch dat mensen zich bedrogen voelen. Want dan is het een beleid dat geld genereert maar geen oplossingen genereert.

Een LEZ is een bruikbaar instrument in een belangrijke discussie rond luchtkwaliteit, maar alleen op voorwaarde dat er comfortabele en betaalbare alternatieven zijn, ook voor diegenen die zelfs geen auto hebben. En dat is eigenlijk uw taak.

Mijn vraag is dus heel simpel, minister. Bent u van plan om echt een kader te maken en dat ook uit te voeren, waarbij die LEZ's gepaard gaan met betaalbaar en uitgebreid openbaar vervoer, met comfortabele alternatieven? Of zult u inderdaad mensen, alleen maar vanwege het feit dat ze geen dure auto hebben, het

slachtoffer maken van een voor de rest zeer terecht beleid met een grote bezorgdheid rond luchtkwaliteit?

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Collega's, we wisten natuurlijk al dat het Vlaams Belang vol klimaatontkenners zat. Blijkbaar zit het ook vol fijnstofontkenners. *(Opmerkingen)*

Ja, mijnheer Claes, ik heb zelf twee kinderen die puffen. Het luchtvervuilingsprobleem in onze steden is een zeer ernstig probleem. U ontkent dat gewoon.

Minister, een LEZ heeft inderdaad een grote sociale impact. Het kan tot vervoersarmoede leiden, het kan tot sociale ongelijkheid leiden. Mijn vraag sluit aan bij die van collega Tobback.

Wat zijn uw plannen om een alternatief te geven aan die mensen die niet meer met hun auto in de stad kunnen rondrijden? Bent u bereid te investeren in beter openbaar vervoer, in betaalbaar en eventueel zelfs gratis openbaar vervoer? Dat laatste bestaat vandaag al in Duinkerke, waar de reizigersaantallen spectaculair stijgen.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Collega Claes, ik begrijp uw bezorgdheid heel erg goed. Maar dit verhaal vraagt toch wel om enige nuance. We zijn het niet volledig met u eens als u zegt dat inzake mobiliteit mensen met risico op armoede in de kou blijven staan. Er is de laatste jaren heel hard ingezet op basisbereikbaarheid. Ook de vervoerregio's zullen hier een essentiële rol in moeten blijven spelen of opnemen. Ik doe hier natuurlijk ook een warme oproep aan de vervoerregio's om toch wel aandacht aan dit thema te schenken. Bovendien vul ik vanuit het armoedebeleid aan dat deze meerderheid de ambitie heeft om sociale voordelen te hervormen, om ze niet meer te koppelen aan het statuut maar aan het inkomen. Dat bereikt volgens mij toch wel een heel grote doelgroep. Een voorbeeld daarvan is het sociaal tarief van een abonnement van De Lijn.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega's, voor jullie tussenkomsten. Ik ben het eens met jullie wanneer jullie het oké vinden dat steden en gemeenten een LEZ organiseren, maar dat er ook sociale maatregelen moeten komen. Ik deel die bezorgdheid, ik vind dat ook belangrijk. Steden doen dat al. Antwerpen heeft dat al gedaan. We zien dat de luchtkwaliteit daar verbeterd is. Gent gaat dat binnenkort doen. Willebroek en Mechelen ook.

De decreetgeving geeft steden en gemeenten tools om milderende maatregelen te nemen. Wat ik echter wel met minister Somers van Binnenlands Bestuur wil bekijken, is hoe we de best practices kunnen bundelen en plaatsen binnen het algemeen kader dat vandaag bestaat rond LEZ's. We moeten dat tot een mooi geheel brengen. Ik verneem van burgemeesters dat ze de LEZ willen invoeren, maar dat ze tegelijk ook aan die sociale maatregelen willen denken. We moeten die good practices beschikbaar stellen aan de steden en gemeenten.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, u hebt niet geantwoord op mijn vraag wanneer de LEZ's zullen worden ingevoerd in die kleinere gemeenten. U hebt ook niet geantwoord op mijn vraag over de ultra-LEZ. Ik houd mijn hart al vast voor het moment waarop er over heel Vlaanderen een LEZ komt en het rijden iets zal worden voor de happy few. U zult het rijden duurder maken, is het niet via rekeningrijden dan wel via LEZ's overal in Vlaanderen. Ik stel mij ook vragen over de eigenaars van meer dan 115.000 oldtimers in Vlaanderen. Gaan die hun garagepoort nog uit mogen?

Het is duidelijk dat we de klimaatkerk steeds meer achternalopen. U gaat stookolie- en gasketels in huizen verbieden. De hardwerkende Vlaming zal steeds meer moeten betalen. Dit beleid zal het Vlaams Belang nooit kunnen ondersteunen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de daling van de sterftecijfers ten gevolge van zelfdoding en het suicidepreventiebeleid

ACTUELE VRAAG van Freya Perdaens aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de dalende suïdecijfers in Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de recentste suïdecijfers

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Collega's, voorzitter, minister, elke dag zijn er in Vlaanderen 28 mensen die, overmand door wanhoop en uitzichtloosheid, zichzelf het leven willen benemen. 28, dat is een grote klas. Elke dag slagen er 3 mensen in die poging en overlijden ten gevolge van zelfdoding. Dat verdriet tekent gezinnen, families, soms generaties lang. Minister, indien u mij vandaag zou vragen wat de grootste uitdaging is voor de samenleving en voor u en mij in onze hoedanigheid, dan is het dat wij ervoor moeten zorgen dat dat aantal daalt.

Uit de recent bekendgemaakte suïdecijfers blijkt dat onze aangehouden inspanningen effect hebben. Maar ik wil deze boodschap met de nodige nuance en voorzichtigheid brengen. We moeten beleid maken, beleid evalueren, maar elke zelfdoding is en blijft er natuurlijk een te veel.

Er is nu een zichtbare, hoopvolle daling. Dat zijn de woorden die men in het wetenschappelijk stuk gebruikt. Die steunt ons in de genomen maatregelen, en hopelijk ook om die meer dan ooit en sterker dan voorheen verder te zetten. We zetten hier al jaren op in met een heel palet aan maatregelen. We hebben sensibilisering, preventie, acties die gericht zijn op huisartsen. We zetten in op mensen die op spoed worden opgenomen, op jongeren, op bepaalde doelgroepen. Er is een heel palet, een hele batterij, en die doelstellingen en suicidepreventieplannen worden opgevolgd, geëvalueerd en aangescherpt. De ambities werden naar boven toe bijgeschroefd, en ook daar lijken we te komen waar we moesten zijn op het einde van het tweede Vlaams Actieplan Suicidepreventie.

Minister, we moeten ons meer dan ooit inzetten om deze cijfers blijvend te laten dalen. Daarom vraag ik u welke beleidsconclusie u uit de voorliggende sterftecijfers ten gevolge van overlijden door suicide trekt. Hoe zult u die meenemen in het in het regeerakkoord aangekondigde derde actieplan?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): De cijfers dalen inderdaad. We lijken de doelstellingen van het nog lopende actieplan te halen. Dat is goed, maar we moeten nog altijd veel meer doen dan dat. Helaas zijn wij wat suicides betreft nog altijd koploper binnen Europa.

We moeten dat, denk ik, op twee vlakken doen. Het eerste aspect speelt zich af op het vlak van preventie. Er zijn een aantal goede maatregelen genomen, die ook wel

wat mensen bereiken. Naast de telefoonlijn 1813 denk ik ook aan de chat. Maar daarnaast merken we toch dat mensen tussen 45 en 60 jaar wat uit de boot dreigen te vallen. Het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) maakt zich daar zorgen over, en wil graag een extra inspanning om op het vlak van preventie een manier te vinden om ook die mensen te bereiken, want daar slagen we nog te weinig in.

Het tweede aspect speelt zich dan heel erg af op het vlak van de hulpverlening, waarbij men ervoor zorgt dat mensen die hopeloos zijn en geen uitweg meer zien, toch een helpende hand aangereikt krijgen, waardoor ze opnieuw wat perspectief in het leven kunnen zien. Daar is het zo dat de beste voorspeller op een geslaagde suïcide een eerder ondernomen poging is. Als je weet dat 28 mensen per dag die poging ondernemen en 3 helaas ook overlijden aan die poging, dan zijn er elke dag 25 mensen die we onmiddellijk de hand zouden moeten kunnen reiken. Het minste wat we kunnen zeggen, is dat ze helemaal hopeloos en ten einde raad zijn. We zouden hen echt moeten kunnen helpen. Hoever staat het daarmee?

Niet zo lang geleden lazen we nog in een rapport dat op de spoed 4 op de 10 kinderen na een suïcidepoging zonder hulp naar huis worden gestuurd. Zelfs kinderen. Hebt u recentere gegevens waardoor we kunnen zeggen dat die mensen die een poging hebben ondernomen – en het gaat dan over aanbod en hulp na een poging – echt bij de hand worden genomen, dat hun opnieuw een perspectief en zin in het leven worden gegeven?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Hoewel het belang van dit thema niet onderschat kan worden, zal ik niet alle cijfers herhalen die mijn collega's hebben aangehaald. Wat ik wel wil herhalen, zijn enkele van de vaststellingen. In de zelfdodingscijfers en -pogingen sinds 2000 zien we een algemeen dalende tendens, al blijft elke zelfdoding er een te veel. De vijf preventiestrategieën uit het tweede Vlaams Actieplan Suïcidepreventie werpen dus vruchten af.

Opvallend is echter ook dat de categorie mannen en vrouwen tussen 45 en 60 jaar niet of amper bereikt wordt. We stellen daar vast dat er amper een daling te zien is in de cijfers. Vanwege deze laatste vaststelling, vraag ik u dan ook welke maatregelen u zult nemen en welke suïcidepreventiecampagnes u zult opzetten om de 45- tot 60-jarigen in de toekomst beter te bereiken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het is niet de eerste keer dat deze vragen in het Vlaams Parlement worden gesteld, en het zal ook niet de laatste keer zijn. Want wie kent niet iemand uit zijn eigen omgeving, uit zijn eigen familie, die een poging tot zelfmoord heeft ondernomen? Iemand die uiteindelijk is heengegaan door een zelfdoding of die met zichzelf en met zelfmoordgedachten worstelt? Dat is dus een ernstige problematiek. De cijfers tonen dat ook aan. In Vlaanderen moeten we daar eigenlijk niet trots op zijn.

Het is echter wel zo dat we in Vlaanderen de voorbije jaren aandacht hebben besteed daaraan. Het actieplan is hier naar voren gebracht. We moeten dit zeggen met enige schroom, met enige voorzichtigheid, maar het actieplan toont toch wel aan dat dit de juiste weg is, dat de cijfers naar beneden gaan en dat de volgehouden aandacht, de volgehouden inspanningen ook een impact hebben op het terrein. Dat is een goede zaak. Als alle actieplannen die hier in het parlement naar voren worden gebracht, dezelfde resultaten zouden hebben, het zou op vele vlakken een goede zaak zijn.

We zijn er echter natuurlijk nog niet. We zijn op de goede weg, maar we zijn er nog niet. We hebben dus inderdaad afgesproken dat we een evaluatie zullen

voorbereiden wanneer het actieplan 2020 afloopt, en dat we dan samen met het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) én het Agentschap Zorg en Gezondheid op basis van die evaluatie een nieuw actieplan, een derde actieplan naar voren zullen brengen.

Er is een specifieke problematiek, en dat is hier ook door de collega's aangehaald, van de groep tussen 45 en 60 jaar. Dat is ook niet nieuw, en het is wel indringend. Het doet de vraag rijzen wat er nu specifiek is aan die groep van mensen tussen 45 en 60 jaar dat we de cijfers niet naar beneden krijgen, dat we dus onvoldoende tractie krijgen bij die doelgroep. Het is om die reden dat we eind 2018 een specifiek onderzoek hebben gevraagd bij de Eenheid voor Zelfmoordonderzoek (EZO) van de Universiteit Gent, net om naar die groep te kijken en ons daarin bij te staan, ook met het oog op die aanbevelingen. Het betreft een psychologisch autopsieonderzoek, waarbij de omstandigheden, de risicofactoren en de context van suïcide binnen die groep worden nagegaan. Op dit ogenblik worden de laatste interviews daaromtrent afgenomen. Ik hoop dat we de komende drie maanden de resultaten verwerkt kunnen zien en dat we dus ook in de eerste helft van 2020 de resultaten van dat onderzoek specifiek voor die groep kunnen inwachten, zodat we samen met VLESP en het Agentschap Zorg en Gezondheid ons nieuwe actieplan naar voren kunnen brengen.

Uit de cijfers blijkt dat de opmerking alsof de groep tussen 40 en 60 jaar onvoldoende toegang zou hebben, tot de Zelfmoordlijn bijvoorbeeld, niet klopt: 43 procent van de oproepers naar de Zelfmoordlijn is tussen 40 en 60 jaar. Die groep wordt dus wel degelijk bereikt. Het is niet zo dat dit instrumentarium voor hen onvoldoende beschikbaar zou zijn, maar zoals aangegeven, we moeten doorgaan op de ingeslagen weg. De doelstellingen die we naar voren hebben gebracht, hebben we nu bereikt, maar zolang er nog maar één iemand in Vlaanderen door zelfdoding wordt getroffen, blijft het onze ambitie hier verder aan te werken, en dat zullen we ook gezamenlijk doen.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik dank u vanzelfsprekend voor uw antwoord, maar ook voor de tone of voice die u daarbij aan bod liet komen. De cijfers zijn niet om over naar huis te schrijven, om trots op te zijn, zegt u. De situatie is ernstig. Ik denk dat dat de juiste aanpak is van deze problematiek, wat niet weg mag nemen dat we inderdaad mogen gaan bekijken wat werkt en wat niet werkt. We proberen, zoals ik al heb gezegd, heel veel, op vele facetten, vele beleidsdomeinen, naar vele doelgroepen, maar de rode draad is wel altijd het wetenschappelijk onderbouwde. Het is daarom ook goed u te horen vertellen dat de Universiteit Gent dat onderzoekt specifiek voor die ene groep van 45- tot 60-jarigen die moeilijk blijkt, dat die oplevering er de komende maanden zal zijn. Dat zal dus ook kunnen worden meegenomen in de opmaak van ons derde actieplan suïcidepreventie. Dat is ook mijn vraag. Mijn bijkomende vraag is: wat kunt u specifiek zeggen over de timing van de evaluatie van het tweede plan, dat in 2020 afloopt? Wanneer zult u het derde actieplan laten ingaan, wetende dat er echt geen moment te verliezen is?

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, dank u wel. De hulpmiddelen die u vandaag vooral inzet, die telefoonlijn, die chat, zouden wat mij betreft moeten kunnen worden uitgebreid. Die chat is vrij beperkt bereikbaar. Nu is het zo dat, wanneer mensen in een tunnel terechtkomen en enkel nog maar denken aan zichzelf van het leven te beroven, ze niet zo eenvoudig een aantal uren kunnen wachten om nog iemand te spreken.

Ik zou er daar voor willen pleiten dat u naar een uitbreiding gaat van het aantal mensen en mogelijkheden om iemand onmiddellijk te bereiken wanneer men die nood acuut ervaart, want men gaat vaak vrij impulsief over tot een uiteindelijke poging. Al gaat er een lang denkproces aan vooraf, op het moment zelf zit men echt in die tunnel.

De Zelfmoordlijn is op zoek gegaan naar extra vrijwilligers omdat ze de lijn niet constant konden bemannen en bevrouwen. Ze hebben die vrijwilligers nu gevonden, maar ze hebben de grootste moeilijkheden om hen ook op te leiden. Ze zijn eigenlijk met te weinig. Misschien komen we daar nog op terug in de begrotingsgesprekken, maar kent u het probleem en kunt u hun eventueel tijdelijk extra armslag geven om de vrijwilligers op te leiden zodat de telefoonlijn ook constant bemand is?

Freya Perdaens (N-VA): Als de resultaten van het onderzoek dat in 2018 is gestart, binnen ongeveer drie maanden beschikbaar zullen zijn, dan laat ons dat volgend jaar nog heel wat extra maanden waarin we mogelijk dat tweede actieplan kunnen bijsturen en waarin we enkele zaken zouden kunnen implementeren die specifiek toegespitst zijn op de doelgroep die zo moeilijk te vatten valt. Indien dit opportuun zou zijn, plant u al maatregelen in het tweede actieplan of wacht u tot het derde actieplan na 2020 om die te implementeren?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): We zijn het er allemaal over eens dat elke zelfdoding er een te veel is. We weten allemaal dat we in Vlaanderen met te hoge cijfers kampen. Elke maatregel die mogelijk en nodig is, moet zeker en vast genomen worden.

Het agentschap Zorg en Gezondheid nuanceert de cijfers wel. Er is toenemende onduidelijkheid over de sterfgevallen waar geen intentie verklaard kan worden. Bijvoorbeeld, als iemand valt, is die dan geduwd, was het zelfdoding of is die persoon gestruikeld? Als we die cijfers optellen bij het aantal suïcidegevallen, dan zien we zelfs dat er een lichte daling is bij mannen maar een lichte stijging bij vrouwen. Er is dus toenemende onduidelijkheid over de registratie van de doodsoorzaak. We veronderstellen dat er bij de niet-gekende intenties toch ook wel wat suïcide zal zijn. Als u naar de cijfers kijkt en u ziet de lichte stijging bij vrouwen, kunt u dan zeggen wat daar een mogelijke verklaring voor kan zijn?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): De bezorgdheden van de collega's zijn terecht. Ondanks de dalende zelfmoordcijfers moeten we er ons bewust van zijn dat er achter elk cijfer een verlies van een naaste, een broer of een zus, een familielid of een vriend schuilt. Als we de cijfers bekijken en we zetten die af tegen de vooropgestelde cijfers van de verschillende actieplannen, dan zien we dat de door onszelf gestelde doelstellingen in het bereik liggen. Maar laat ons van deze gelegenheid gebruikmaken om in commissie het nieuwe actieplan voor te bereiden en nieuwe doelstellingen naar voren te schuiven, want we blijven momenteel spijtig genoeg tot de Europese top behoren van het aantal zelfmoorden.

In onze maatschappij, die steeds meer gericht is op prestatie – we zijn er ons van bewust dat er meestal meerdere factoren aan de grondslag liggen van zelfmoord of een zelfmoordpoging – zal er steeds een grote nood zijn aan gerichte zelfmoordpreventie. Onze fractie stelt dan ook voor om een landelijke preventiecampagne te lanceren rondom geestelijke gezondheidszorg, bijvoorbeeld zoals in de provincie West-Vlaanderen, de spijtige koploper op het vlak van zelfmoordcijfers, waar men destijds de succesvolle 'Oe ist?'-campagne heeft gevoerd. Onze fractie steunt alle maatregelen die naar de gezondheidsdoelstelling 'zero suicide' helpen leiden.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, ik ben het ermee eens dat we zeker niet mogen stoefen met deze zelfmoordcijfers, nog steeds een van de hoogste van West-Europa. We moeten absoluut nog een tandje bijsteken. Elke zelfmoord is er een teveel.

Een van de aspecten dat heel belangrijk is, is het inzetten op psychische gezondheid. Huisartsen zijn vandaag erg bereikbaar, maar psychologen zijn dat minder voor heel veel mensen. Er zijn al heel wat onderzoeken gevoerd rond het psychisch welbevinden van de Vlamingen en Belgen. Het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid heeft onderzocht dat een op drie mensen aangeeft psychische problemen te hebben. Dat wil niet zeggen dat ze allemaal een psycholoog nodig hebben, maar wel dat ze psychische problemen hebben. We moeten dus echt inzetten op het meer toegankelijk maken van psychologische zorgen.

Ik werk als huisarts en de mensen die ik zie met psychische problemen of met een voorgeschiedenis van zelfmoord, moet ik ofwel doorsturen naar het centrum geestelijke gezondheidszorg, waar ze 12 maanden moeten wachten op hulp, ofwel naar een privépsycholoog, die al gauw 50 tot 70 euro per consultatie kost. Meestal zijn er meerdere consulten nodig. Ik moet niet uitleggen dat dat een zeer hoge kost is voor heel veel mensen.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele, uw vraag luidt? Nu, alstublieft.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, bent u bereid om het aanbod van psychologen in de centra voor geestelijke gezondheidszorg uit te breiden en er meer budget voor beschikbaar te stellen, zodat de vraag met een degelijk aanbod kan worden beantwoord?

Minister Wouter Beke: Collega's, ik dank u nog eens voor de bekommernissen en bezorgdheden en voor het engagement van iedereen om rond deze problematiek constructief te willen samenwerken en te willen nadenken.

Ik heb het in de commissie ook al gezegd dat terugbetaling niet tot mijn bevoegdheid behoort, vooralsnog niet, of niet tot de bevoegdheden van dit parlement behoort, vooralsnog niet. Dat wil niet zeggen dat we niet moeten nagaan of er geen stappen vooruit kunnen worden gezet. Ik heb dat ook al in de commissie gezegd.

De opmaak van het derde actieplan zal een belangrijk momentum zijn om de verschillende bekommernissen en suggesties die hier naar voren zijn gebracht, te onderzoeken, en na te gaan waar we precies staan. De resultaten van het onderzoek van de UGent zijn daar een element van. De vraag naar de beschikbaarheid van de tools is een ander element. We zullen dat moeten evalueren en desgevallend bijsturen. Daarvoor kijk ik ook uit naar de evaluatie.

Het is juist dat in de cijfers zelf een nuance wordt aangebracht. Het is daarom ook dat ik zei dat ik er met enige schroom over spreek omdat er twijfelgevallen zijn. Het is dan post mortem de vraag wat de echte doodsoorzaak is. Kan dat worden onderzocht om in de cijfers een betere benadering te geven? Dat is niet alleen een probleem in ons land, maar ook in vele andere landen. Als we de cijfers in Vlaanderen zien, is een van de vragen ook of ze in alle landen op dezelfde manier worden gemeten. Maar goed, dat is een statistische discussie die voorbijgaat aan de echte realiteit van het probleem, en dat is dat er vandaag nog altijd te veel mensen zijn die heengaan door zelfdoding of worstelen met zichzelf en pogingen tot zelfdoding ondernemen. Het moet ons ertoe aanzetten – met het oog op het derde actieplan – alles uit de kast te halen om op de ingeslagen weg verder te gaan.

Vera Jans (CD&V): Elke zelfdoding is een drama, met lange uitlopers van verdriet. In het begin van mijn vraag heb ik gezegd dat het voor mij een belangrijke, zo niet de belangrijkste uitdaging is van het te voeren beleid. Uit de cijfers blijkt – weliswaar te nuanceren en voorzichtig, ik benadruk dat – dat we stilaan de goede weg van strategieën zijn ingeslagen.

Minister, ik hoor in uw antwoorden ook de overtuiging om daaraan verder te werken en er volop op in te zetten. Ik hoor ook daadkracht om maatregelen te nemen die niet altijd op gejuich worden onthaald – dat moeten we ook zeggen –, om te experimenteren, om samen te werken met wetenschappelijk onderzoek. Ik hoor wat nodig is om hieraan de aandacht te geven die het verdient. Ik hoop, en ik weet zeker, dat we dit belangrijk thema een plaats geven in de commissie en in dit parlement, waar het meer dan ooit thuishoort.

Freya Van den Bossche (sp.a): Het volgende actieplan wordt inderdaad werk voor ons allen. Het is goed dat er onderzoek gebeurt, specifiek naar die groepen die we minder lijken te bereiken, om te weten wat we precies kunnen doen om hen te bereiken. Ik neem aan dat het antwoord meteen na het onderzoek zal komen. Dat hulpverlening bereikbaar en betaalbaar moet zijn en op tijd aan zet moet komen, is een ander gegeven. Toegankelijkheid tot de geestelijke gezondheidszorg gaat heel breed.

Heel specifiek zou het me ongelofelijk plezieren indien in dat actieplan of ter voorbereiding daarvan alvast zou worden nagedacht over welke zorg wij onmiddellijk kunnen geven aan die 25 mensen per dag die een poging hebben ondernomen die ze gelukkig hebben overleefd, om hen opnieuw wat meer perspectief te geven. Ik hoop dat dit in het volgende actieplan extra aandacht krijgt. *(Applaus bij sp.a)*

Freya Perdaens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Vandaag vroeg ik om extra aandacht voor de leeftijdscategorie van 45- tot 60-jarigen, maar de realiteit is dat zelfdoding een probleem is dat heel onze maatschappij treft. Met bijna drie zelfdodingen per dag is er nog heel erg veel werk aan de winkel. Ik denk dat dit hier al parlementbreed is gezegd.

Er is veel werk aan de winkel in verschillende leeftijdscategorieën, binnen verschillende geloofsovertuigingen, bij mensen van om het even welke afkomst en met om het even welke seksuele voorkeur. Ik wil u vragen om hier onvermoeid op te blijven focussen en om dit fenomeen, dat hele families ontwricht, te blijven bekampen.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens, ik feliciteer u met uw eerste tussenkomst aan het spreekgestoelte. *(Applaus)*

De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de maatregelen tegen CO-vergiftiging

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, het doet me wel iets om mijn eerste actuele vraag in deze Vlaamse plenaire vergadering aan u te mogen stellen. Wij strijden al lang voor hetzelfde hogere doel en we mogen nu aan een zeer concreet doel samenwerken, namelijk wonen en het verbeteren van de woonkwaliteit van onze Vlaamse huizen. *(Gelach)*

Tot daar de emotie, nu mijn concrete vraag.

Minister, met de winter voor de deur beginnen we onze woning opnieuw te verwarmen en steken we opnieuw de kachels en open haarden aan, wat niet altijd zonder risico is. In Vlaanderen alleen al sterven jaarlijks meer dan vijfhonderd mensen als gevolg van CO-vergiftiging. Wonen Vlaanderen leert ons dat er bij de woningkwaliteit in meer dan 10 procent van de gevallen een ernstig risico bestaat op CO-vergiftiging.

Koolstofmonoxide, geurloos en kleurloos, wordt dus niet voor niets de stille doder genoemd. U stelde op 11 november uw preventiecampagne voor inzake CO-vergiftiging. Kunt u concreet de maatregelen daarover toelichten?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Smeyers, het doet mij ook iets. Ik dank u voor uw vraag. (*Gelach*)

De voorzitter: Moet ik eventjes schorsen? (*Gelach*)

Minister Matthias Diependaele: Ik ging er eigenlijk net aan toevoegen dat de campagne wel aansluit bij iets dat mevrouw Homans nog heeft opgestart onder haar beleid. Het gaat immers om de derde fase in een ruimere campagne met betrekking tot veilig wonen. Het eerste deel ging over het plaatsen van rookmelders, wat vanaf 1 januari 2020 verplicht is. Daarover is in februari-maart een campagne opgestart. Het tweede deel was specifiek gericht op rookmelders in studentenhuizen, dat hebben we een aantal weken geleden gelanceerd. En nu gaat het over CO-vergiftiging, over koolstofmonoxide, het gevaarlijkste giftige gas dat in huis voorkomt. Het is kleurloos, geurloos en smaakloos en dus een stille moordenaar.

En inderdaad, zoals u al aangaf, gaat het om vijfhonderd slachtoffers, bij 250 ongevallen, per jaar, waarvan jammer genoeg nog steeds elf dodelijke slachtoffers.

Sinds 1995 is dat aantal wel gedaald. Toen hadden we nog meer dan zestig dodelijke slachtoffers. Maar het blijft belangrijk om de aandacht hierop te vestigen.

Wat zullen we precies doen? Het is vooral de bedoeling om te sensibiliseren. We zijn ervan overtuigd dat mensen, om koolstofmonoxide te vermijden, zelf heel wat eenvoudige dingen kunnen doen. Ze kunnen het onderhoud van hun toestellen in de gaten houden, ervoor zorgen dat de schouw gereinigd wordt en vooral regelmatig verluchten en de woning voldoende ventileren. We zullen die informatie meegeven in folders of affiches die via lokale besturen worden verspreid. Er komen ook advertenties, zowel op radio als televisie. Wellicht hebt u de luidieke advertentie met de gasmaskers al gezien. We zullen dit ook lanceren op sociale media.

Het belangrijkste of meest aan te raden middel om dit te controleren, voor iedereen, is een checklist die wordt aangeboden op de website van het agentschap Wonen-Vlaanderen. Aan de hand van enkele vragen zul je kunnen afleiden of je thuis al dan niet het risico hebt dat de koolstofmonoxide zich opstapelt. De vragen zullen bijvoorbeeld de volgende zijn. Welke verwarming gebruik je: hout, kolen, petroleum, gas enzovoort? Zie je een bepaalde damp aan je toestel? Merk je dat er onvoldoende verluchting is? Krijg je hoofdpijn? Op basis daarvan zul je weten of je al dan niet risico loopt.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U wijst erop dat de jaarlijkse controle, het jaarlijkse onderhoud op het eerste zicht misschien een hoge kost lijkt voor de Vlamingen, maar dat erop besparen je ook wel je leven kan kosten. Ventileren, verluchten, kost niets. Het is goed dat de preventiecampagne ook daarop de aandacht vestigt.

Inzake woningkwaliteit lijkt het altijd alsof we repressief optreden of bestraffen, alsof we alleen maar inzetten op het huis, op de woningkwaliteit. Hier is het een win-winsituatie: we zetten in op de kwaliteit van onze Vlaamse woningen, maar we zetten ook in op preventie. En op die manier kunnen we levens redden. 'Voorkomen is beter dan genezen', is hier de meest toepasselijke slogan.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister, de preventiecampagne tegen CO-vergiftiging is uiteraard een prima initiatief. Het is een heel goede en heldere campagne. Ze is ook broodnodig, want, zoals collega Smeyers zegt, is dat het meest vastgestelde gebrek in de gecontroleerde woningen. Inzetten op preventie is dus prima.

Maar daar mag het niet bij blijven. U dient ook in te zetten op het handhaven van de woningkwaliteit in Vlaanderen. En daar knelt het schoentje, want die is ontoereikend. Want wat, bijvoorbeeld, indien een huurder vaststelt dat hij in zijn huurwoning inderdaad een groot risico loopt, maar tegelijk beseft dat hij daar niet weg kan, omdat er een sterke wooncrisis is, zeker bij die onderste segmenten van de huurmarkt? Gezien de situatie op de huurmarkt, kan de huurder daar weinig aan doen.

Minister, zult u, naast deze prima preventiecampagne, ook extra inzetten op het handhaven van de minimale normen voor de woningkwaliteit uit de Vlaamse Wooncode?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (sp-a): Onze fractie steunt uiteraard deze campagne, om dat hoge risicocijfer op CO-vergiftiging in de woonmarkt te tackelen. Vijfhonderd slachtoffers per jaar, dat is verschrikkelijk. Niemand kan dat ontkennen.

Het is ook goed dat de eigenaars en huurders het duidelijke signaal krijgen dat die toestellen regelmatig moeten worden nagekeken. Preventie is één ding. Maar controle is hier toch een essentieel element, aangezien dit bij een op de tien controles wordt vastgesteld, zoals we in het persbericht kunnen lezen.

Vorige week bleek ook al dat er niet veel controles gebeuren. We zitten nog altijd onder het niveau van 2011. Sinds 2015 is het aantal controles fel gedaald. Slechts twee procent van de totale huurmarkt wordt jaarlijks gecontroleerd.

Minister, u zei vorige week dat u extra wooncontroleurs wilt en meer wooncontroles wilt uitvoeren, samen met de lokale besturen. Ook wilt u controles zonder een vermoeden van problemen. Dan is dat niet repressief, maar wel degelijk preventief bedoeld.

Nu, noch in de beleidsnota, noch vorige week hebben we eigenlijk echt een concrete ambitie gehoord. Wat zijn uw cijfertargets? Naar hoeveel conformiteitscontroles en woningonderzoeken wilt u op termijn evolueren en tegen wanneer? Hoeveel middelen voorziet u daarvoor, onder andere ook voor die opleiding om private wooncontroleurs op te leiden?

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel voor de steun voor de campagne. Ik denk dat die niet alleen heel helder is, maar ook grappig. Dat zorgt ervoor dat die campagne veel toegankelijker is voor de mensen en dat is een heel goede zaak.

Nu, ik ben het voor alle duidelijkheid met jullie eens. Handhaving is ook zeer belangrijk. We hebben het er vorige week over gehad en ik heb toen zeer duidelijk uitgelegd wat we gaan doen om het aantal controles te verhogen. Bij controles wordt dit inderdaad in 10 procent van de gevallen vastgesteld, wat best wel hoog is. We gaan die controles ook verhogen, maar wie de illusie koestert dat we alle woningen in Vlaanderen gaan kunnen controleren, heeft het mis. Dat gaat gewoon niet, dat is onmogelijk, want het gaat om ongeveer 3 miljoen woningen. Daar gaan we nooit raken.

Daarom is deze campagne ook zo belangrijk, omdat het zeer toegankelijk en gemakkelijk is voor mensen om zelf maatregelen te nemen. Deze campagne is

veel efficiënter. We redden meer levens door in te zetten of te focussen op deze campagne dan door meer controleurs op pad te gaan sturen. We willen voor alle duidelijkheid ook meer controles, maar de return on investment (ROI) van deze campagne is vele malen groter.

Misschien nog een kleine uitsmijter daarbij: een CO-melder is ook zeer belangrijk, maar we zetten daar doelbewust niet specifiek op in, omdat we ervan overtuigd zijn dat mensen veel sneller regelmatigiger gaan ventileren dan dat ze de drempel gaan nemen om ook een CO-melder te gaan installeren. Ik wil daar gewoon mee aangeven dat we deze preventiecampagne zeer weloverwogen op poten hebben gezet. Dat staat los van andere maatregelen die zeker genomen moeten worden en die we in het kader van de beleidsnota ook zullen kunnen bespreken en waar we het vorige week trouwens ook al over gehad hebben.

Sarah Smeyers (N-VA): Ik wil nog kort zeggen dat het mooie aan uw departement is, minister, dat u de volheid van bevoegdheid hebt. Er moeten inderdaad controles gevoerd worden. De handhaving ligt in uw handen.

We hebben het er vorige week over gehad dat er heel veel ontvoogde gemeenten zijn die hun eigen verantwoordelijkheden moeten opnemen inzake conformiteitsattesten en woningcontroles. Die volheid van bevoegdheid impliceert ook dat u preventiecampagnes kunt organiseren, wat u nu ook doet. Die twee gaan hand in hand en dat kan alleen maar een goede zaak zijn.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bert Maertens aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de sociale onrust bij De Lijn

ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de gegarandeerde dienstverlening bij De Lijn

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de staking bij De Lijn

ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de grote ongerustheid bij het personeel van De Lijn

ACTUELE VRAAG van Karin Brouwers aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de staking bij De Lijn

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Voorzitter, minister, al ruim een week wordt de regio Vlaams-Brabant bij uitstek getroffen door sociale onvrede en stakingen bij De Lijn, ten gevolge van vakantieplanning, aanwervingen en de dagelijkse werkplanning. Die onvrede heeft zich wat uitgebreid. Donderdagavond kondigde De Lijn aan dat er een akkoord was of althans in de maak was, maar dat werd dan weer tegengesproken door de vakbondsorganisaties. Vrijdag volgde er dan een nieuwe poging en dan was er ook nog een poging tot sociale bemiddeling tussen De Lijn en de vakbondsorganisaties. Die bemiddeling heeft, althans voor de socialistische vakbond, niet voor een gunstige oplossing gezorgd, want vandaag is er over heel Vlaanderen een staking bij De Lijn. Bussen en trams rijden dus niet uit. Zoals altijd als dienstverlening verminderd wordt, is dit een probleem.

Het is wel belangrijk om te zeggen dat er op middellange termijn een oplossing mogelijk is – en eigenlijk hoeft het zelfs niet zo lang te duren. In het regeerakkoord

is heel sterk afgesproken dat er een gegarandeerde, een soort minimale dienstverlening moet komen bij De Lijn. Als daar binnen de zes maanden een oplossing voor uit de bus komt tussen De Lijn en de vakbondsorganisaties, des te beter, maar als die niet komt, dan verwachten wij dat de regering en uzelf in het bijzonder, minister, daar stappen toe zetten.

Dat is op de iets langere termijn, maar op dit moment is de onrust er wel, zijn er die stakingen, en daar is één iemand de dupe van: de reizigers, de pendelaars. Daarom moet er zeer snel een oplossing komen voor deze stakingen, waaronder de staking van vandaag, via een positief overleg tussen De Lijn en de vakbondsorganisaties. Soms helpt het dan als een derde persoon komt bemiddelen. Mijn vraag aan u is dan ook, minister, welke inspanningen u zult doen om deze staking stil te leggen, de onrust weg te nemen en te zorgen voor een structurele oplossing op heel korte termijn.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, in Vlaams-Brabant staan pendelaars en schoolkinderen al een week letterlijk in de kou. Gisteren was er een overleg tussen vakbonden en directie, zelfs met een sociaal bemiddelaar. Dat is op niets uitgedraaid omdat de socialistische vakbond gewoon de deur heeft dichtgesmeten, dit ten koste van de reiziger, de pendelaar, die vandaag zelfs – want dat is de klap op de vuurpijl – in heel Vlaanderen op zijn tram of bus staat te wachten. Wie verantwoordelijk is, daar ga ik me niet over uitspreken. We zien wel dat één vakbond de deur dichtdoet. We hopen dat die snel weer aan tafel gaat om in overleg en dialoog de zaak op te lossen. Dit kan niet blijven duren. In Vlaams-Brabant is het al een hele week wachten op de bus. Komt hij? Komt hij niet? Dat is heel vervelend voor de mensen.

Het is niet alleen een zaak van vakbonden. De Lijn heeft een hele reorganisatie gedaan. Die is blijkbaar nog niet helemaal verteerd. Aan de vergrijzing is wel gewerkt: er worden volop mensen aangenomen. Daar hebben we het al over gehad in de commissie.

Ook wij als overheid en u in het bijzonder als bevoegd minister, dragen een deel van de verantwoordelijkheid. Minister, welke acties gaat u ondernemen om die opeenvolgende en uitbreidende stakingsgolven bij De Lijn in te dijken, op te lossen en te stoppen?

De voorzitter: Mevrouw Robeys heeft het woord.

Els Robeys (sp-a): Zelfde onderwerp: de stakingen bij het personeel van De Lijn zijn inderdaad van de Vlaamse Rand uitgebreid naar heel Vlaanderen. De problemen kennen we intussen allemaal. Er zijn problemen met verlofregeling, planning en onderbezetting, waardoor de mensen hun rustdagen niet langer kunnen opnemen en moeten inspringen voor zieke collega's. De realiteit is dat De Lijn vandaag geen aantrekkelijke werkgever meer is met een goede reputatie, waar het personeel met de nodige trots gaat werken.

Dat laat zich voelen. Dat laat zich voelen in een recordaantal geschrapte busritten. Dat laat zich voelen in historisch lage stiptheidscijfers. Dat laat zich voelen in een historisch lage klantentevredenheid. Dat maakt dat de reiziger niet alleen vandaag maar iedere dag in de kou staat te wachten op een bus die de ene keer wel en de andere keer niet komt opdagen.

De reiziger en het personeel willen allebei hetzelfde: ze willen allebei kwalitatieve dienstverlening en goede stipte bussen. Maar, minister, we zitten met De Lijn al een aantal maanden in een vicieuze cirkel. Dat komt door mismanagement en besparingen. Nu zorgt de dreigende privatisering nog eens voor bijkomende

onrust en vragen bij het personeel wat de toekomst van De Lijn betreft. Dat leidt spijtig genoeg tot zulke acties.

Minister, kunt u ons meer uitleg geven over het sociaal overleg? Op basis van welke punten is het sociaal overleg tussen de vakbonden, de directie en de sociaal bemiddelaar afgesprongen?

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Minister, collega's, we hebben als overheid één 'raison d'être', één reden van bestaan, en dat is dienstverlener te zijn. Wat betreft het openbaar vervoer betekent dat: reizigers met bussen of trams van punt A naar punt B brengen.

Het recht op staken is universeel. Daar wordt niet aan getornd. Maar er is ook een recht op gegarandeerde dienstverlening. We hebben dat ook ingeschreven in het regeerakkoord. Daar moet de inspiratiebron zijn – misschien voor sommigen 'la Belgique à papa' – de NMBS. Daar is men hypergesyndiceerd, maar als daar vandaag wordt gestaakt, weten de reizigers niet 24 uur op voorhand maar in de feiten 36 uur op voorhand waar ze aan toe zijn, welke verbindingen voorhanden zijn, waar ze als reiziger op kunnen rekenen.

Ik heb vandaag gelezen dat u inderdaad ook plannen hebt om dat systeem, dat principe van de gegarandeerde dienstverlening, uit te rollen voor De Lijn. Ik vind dat een heel goede zaak, gevolg geven aan het regeerakkoord, onze bijbel. Wat is daar nu uw plan van aanpak?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, minister, ik was vanmorgen bij de mensen die staken voor De Lijn. Ik ben gaan horen waarom ze staken. Ik denk dat de andere vraagstellers daar vanmorgen ook beter naartoe waren gegaan. Dan zouden ze weten waarom de mensen het werk neerleggen, al een week lang, waarom de mensen het werk neerleggen in heel Vlaanderen vandaag. In plaats van hier het woord te nemen over een inperking van hun recht op acties voor een goede openbare dienst.

Die mensen van De Lijn hebben me verteld dat ze alles hebben geprobeerd. Ze hebben mails gestuurd, ze hebben brieven gestuurd, ze hebben urenlang overlegd, tot de directie niet meer terugkwam. Er wordt niet naar hen geluisterd. Het ergste vinden ze dat ze hierdoor steeds meer reizigers in de kou moeten laten staan, niet een dag in het jaar omdat ze moeten staken, maar elke dag van het jaar omdat ze de ritten niet meer kunnen uitvoeren.

Ik heb mensen horen verklaren dat het altijd hun grote droom was buschauffeur te worden, maar dat ze nu drie jaar bij De Lijn werken en dat ze het alleen maar zien achteruitgaan. Ik heb de dienstregeling van een chauffeur op 31 oktober 2019, twee weken geleden, doorgestuurd gekregen. Die chauffeur moest zeven uur onafgebroken en zonder een minuut pauze achter het stuur zitten. Het is gemakkelijk in het Vlaams Parlement zeven uur zonder pauze op een stoel te zitten met een koffiehuis naast de deur. Dat ze zeven uur met mensen in de bus achter het stuur door de regen en het verkeer moeten rijden, is niet enkel bijzonder respectloos voor die chauffeurs, maar ook bijzonder nefast voor de dienstverlening en gevaarlijk voor de mensen op de bus.

Minister, u verwijst telkens opnieuw naar het mismanagement bij De Lijn. Er is een totaal mismanagement. Die managers hebben boter op het hoofd, maar zelfs de beste manager ter wereld kan de problemen waarover ik vanmorgen ben aangesproken, niet binnen het huidig kader oplossen. Er zijn veel en veel te weinig centen om alles op te lossen.

We zitten nu met een noodsituatie bij De Lijn. Een noodsituatie vraagt om noodmaatregelen. Mijn vraag is dan ook of u bereid bent noodmaatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de dienstverlening weer op peil komt en dat de chauffeurs gewoon hun werk kunnen doen en om het sociaal conflict op die manier te kunnen beëindigen zonder aan het actierecht te tornen.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Voorzitter, ik betreur uiteraard dat een specifieke vakbond op dit ogenblik acht dagen op rij staakt. Ik denk dat we dit duidelijk moeten stellen, want enige nuance is in deze zaak misschien toch wel gepast.

Mijnheer D'Haese, u bent gaan luisteren naar wat de Algemene Centrale der Openbare Diensten (ACOD) u te vertellen had. Misschien moet u ook eens uw oor te luisteren leggen bij alle andere betrokkenen bij De Lijn. Er wordt nu alleszins al acht dagen op rij gestaakt, en de grootste dupe daarvan is de reiziger. De reiziger mag aanspraak maken op een stipte, betrouwbare overheidsdienst en op een openbaar vervoer waarop hij kan rekenen. Dat gebeurt nu niet omdat een vakbond meent te moeten staken.

Ik wil het stakingsrecht absoluut niet breken, maar ik wil even vermelden dat ik heel blij ben dat deze staking niet door iedereen wordt gedragen en dat er 70 procent werkwilligen zijn. Ik wil onmiddellijk mijn waardering uitspreken voor al die buschauffeurs die wel de moeite doen 's morgens vroeg op te staan, hun bussen te nemen en een aantal reizigers te vervoeren.

Een kabinetsmedewerker vertelde me gisteren dat hij niet wist of hij vandaag wel tijdig op het kabinet zou geraken om een vergadering bij te wonen. Wel, hij is er geraakt. Hij had een buschauffeur uit het Antwerpse en die zei hem het volgende: "Dank u wel dat u met mij meereist. Dank u wel dat u deze bus wil nemen. Ik heb een schitterende job. Ik doe die job heel graag." Dat zijn positieve elementen, waar u misschien ook eens naar moet luisteren. (*Applaus bij de meerderheid*)

Er zijn me hier vragen gesteld over de stand van zaken van de bemiddeling en over de stand van zaken met betrekking tot de gegarandeerde dienstverlening. Wat de bemiddeling betreft, moet iedereen begrijpen dat ik daar persoonlijk niet bij ben. Dat is aan de directie en het management. Ik heb het woord 'mismanagement' niet in de mond genomen.

Ik hoor van de directeur-generaal dat er wel degelijk overleg is geweest. Er is op dit ogenblik reeds een sociaal bemiddelaar bezig om een verzoeningspoging te proberen te bewerkstelligen. Die bemiddelaar doet zijn werk. En wat blijkt? Tijdens de bemiddelingsprocedure gaat één welbepaalde vakbond toch al pamfletten uitdelen en oproepen tot een staking. U zult begrijpen dat dat niet bevorderlijk is om tot een consensus te komen.

Wat ligt er dan voor qua voorstel? Het gaat allemaal om heel praktische zaken. Het gaat niet, zoals ik sommige mensen hier heb horen zeggen, over de dreigende privatisering, over besparingen of over mismanagement. Neen, het gaat over heel concrete zaken, zoals de dagplanning, de verlofregeling, de maandplanning. Kortom, heel concrete zaken, waar elk bedrijf mee te maken heeft. En daar zijn ook oplossingen voor uitgewerkt, maar die oplossingen moet men willen aanvaarden.

Ik heb vernomen dat er morgen opnieuw een overlegvergadering is en dat de bemiddelingsactie verder loopt. Ik hoop dat iedereen dan het gezond verstand gebruikt en daadwerkelijk het werk te hervat.

Er zijn ook een aantal vragen gesteld over de gegarandeerde dienstverlening. Daarover heeft dit parlement in 2016 een resolutie goedgekeurd. Er is ook de

beheersovereenkomst die met De Lijn gesloten werd en die loopt voor de periode van 2017 tot 2020. Daarin is ook al een minimale dienstverlening voorzien. Op dit ogenblik zorgt de dienst planning er dus al voor dat als een aantal lijnen totaal niet voldragen kunnen worden, men intern toch verschuivingen kan doen zodat er op die lijnen waar de hoogste druk is en waar de meeste mensen de bus nemen, toch een minimale dienstverlening kan zijn.

Willen wij verder? Ja, wij willen verder. In het regeerakkoord is daaromtrent ook heel specifiek een bepaling opgenomen. De meesten hier kennen die bepaling wel, denk ik. Er staat in het regeerakkoord heel expliciet dat we naar een gegarandeerde dienstverlening willen gaan. Hoe willen we dat bereiken? In eerste instantie willen we dat De Lijn samen met de sociale partners zorgt voor een draagvlak binnen de organisatie als dusdanig om die georganiseerde dienstverlening uit te werken. Zoals de heer Keulen al gezegd heeft, heeft de NMBS daar een heel goed voorstel.

In eerste instantie willen we dat er binnen de organisatie van De Lijn een draagvlak kan worden gecreëerd en dat zij zelf een dienstregeling kunnen uitwerken. Lukt dat niet, dan kan de Vlaamse Regering maatregelen nemen om zelf een regeling uit te werken. Gaan we dat nu al vragen aan De Lijn, collega's? Neen, ik denk dat het beter is dat eerst de sociale rust terugkeert. Dat is in eerste instantie het belangrijkste, dat de reiziger van dit alles niet opnieuw de dupe is. Daarom roep ik opnieuw op dat alle partners weer aan tafel gaan zitten, dat er opnieuw dialoog is, dat er opnieuw met elkaar gesproken wordt en dat die kleine praktische problemen worden opgelost. En vervolgens zullen we kijken of er draagvlak is binnen de organisatie van De Lijn om een georganiseerde dienstverlening uit te werken.

Bert Maertens (N-VA): Bedankt voor uw antwoord, minister.

Collega's, ik wil twee dingen heel duidelijk stellen. De problemen zijn, zoals de minister schetst, veeleer van praktische aard. Het gaat over de dienstregeling, over de planning, over het kunnen organiseren van vakantie. Dat zijn dingen die praktisch kunnen worden opgelost. En dan moet daar ook prioritair op worden ingezet, zodat dat sociaal conflict wordt ontmijsd. Ik hoop dat we daar de komende dagen naar een doorbraak kunnen gaan.

Het tweede punt is ook een oproep aan de vakbondsorganisaties. Het wapen van een staking is heel belangrijk, maar het is ook heel treffend, en doeltreffend, jammer genoeg. Het wapen van de staking moet een ultiem wapen zijn. Dat moet heel duidelijk zijn. Als je nog aan het onderhandelen en aan het overleggen bent, als er een sociaal bemiddelaar wordt aangesteld door De Lijn, dan past het niet om alles stil te leggen en de Vlaming te laten boeten voor een twist tussen De Lijn en mensen van de vakorganisaties. Dat past niet. Staken mag, maar het moet een ultiem wapen zijn op het einde van de rit, als er echt geen akkoord kan worden bereikt, en niet zomaar nu. Daarom doe ik deze oproep aan u, minister: maak zeer snel werk van die minimale dienstverlening. U zegt dat we De Lijn nu wat tijd moeten geven. Alle begrip daarvoor, maar ik hoop dat als men binnen die zes maanden mislukt, u klaarzit met een voorstel om die gegarandeerde dienstverlening zeer snel en effectief te gaan doorvoeren.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, ook voor ons moet het stakingswapen het ultieme middel zijn, een laatste redmiddel, voor belangrijke zaken. We gaan aan het stakingsrecht op zich niets afdoen, maar we zitten hier toch ook met wilde stakingen. Om daarop met een gegarandeerde dienstverlening te kunnen inspelen, zullen we toch met termijnen en dergelijke moeten werken, zoals dat ook bij de NMBS gebeurt. U zegt zelf dat we eerst de sociale rust moeten laten terugkeren.

Ik geef nog deze bedenking mee: de meesten zullen zich daarvan op dit moment nog niet bewust zijn, maar in mei volgend jaar zijn er sociale verkiezingen. Ik vraag me dan ook af of dat wel het ideale moment is om dit proberen af te

ronden. Ik wens er u alle succes mee, maar desnoods moeten we van april naar juni gaan om uit het vaarwater van de sociale verkiezingen te blijven. Het moet opgelost geraken, en ik vrees een beetje dat de socialistische vakbond dit als een politiek wapen gaat gebruiken tegen deze meerderheid. Daar moeten we zelf niet het vuur aan de lont steken.

Dit is een bedenking en geen vraag, u kunt er gerust op reflecteren.

Els Robeyns (sp.a): Minister, we moeten vooral niet proberen een wig te drijven tussen reizigers en personeel. Ik ben ervan overtuigd dat ze allebei hetzelfde willen, namelijk stipte bussen en daar de nodige middelen voor krijgen.

Op een ogenblik dat de stiptheidscijfers nog nooit zo laag waren en dat er nog nooit zoveel afgeschafte bussen waren, moeten we er vooral voor zorgen dat de mensen die nog geloven in het openbaar vervoer en die er vandaag nog gebruik van maken, iedere dag een gegarandeerde dienstverlening krijgen. Daarin moeten we investeren.

Minister, ik hoor u zeggen dat de reiziger centraal staat en niet de dupe mag zijn. Uiteraard zijn we het daarmee eens, maar de realiteit is wel dat de reiziger niet alleen vandaag, maar iedere dag de dupe is van de personeelsproblemen, en dat dat de reden is waarom die mensen het werk neerleggen.

Minister, bent u, en bij uitbreiding de directie van De Lijn, bereid om oprecht te luisteren naar de problemen van die mensen, om oplossingen te bieden voor die blijkbaar beperkte praktische problemen, en ook de ongerustheid over de toekomst van dat bedrijf weg te nemen? (*Applaus bij sp.a*)

Marino Keulen (Open Vld): De Lijn wordt vandaag, naast de gekende problemen, ook geteisterd door verkiezingskoorts. In mei 2020 vinden er syndicale verkiezingen plaats en die komen bovenop de bestaande problemen, want er moeten zieltjes worden gewonnen. Politici zijn uiteraard goed geplaatst om verkiezingskoorts te herkennen. De interne syndicale strijd is op dit ogenblik bezig: proberen zoveel mogelijk stemmen te halen met het oog op mei 2020. Dat mogen we nooit uit het oog verliezen, dat moeten we in het achterhoofd houden.

In afwachting van het ideaal, namelijk de gegarandeerde dienstverlening – daarbij is de timing belangrijk –, is het bereiken van dat doel nog belangrijker dan de timing. Collega Brouwers heeft daarover bepaalde behartenswaardige zaken gezegd. In afwachting van het ideaal moet je streven naar het goede, en dat is de communicatie.

Je moet vandaag eens kijken naar de website van De Lijn en daar als kat je jongen in vinden. Vandaag moeten reizigers op een pdf van 350 bladzijden zien welke verbindingen wel nog worden aangeboden en welke niet. Begin je daar maar eens doorheen te wurmen. Klantvriendelijkheid heet anders. Dat heeft niets te maken met ideologie, het heeft alles te maken met organisatie.

Maak intussen, voor het vaststellen van de gegarandeerde dienstverlening, werk van een goede communicatie, zodat de reiziger ten minste nu al weet wat er voorhanden is aan verbindingen en wat niet. Dat is een werk dat asap kan worden aangevat. (*Applaus bij Open Vld*)

Jos D'Haese (PVDA): Collega's, ik weet niet wat jullie ervan vinden, maar ik vind het hier een redelijk hallucinante vertoning. Minister, u spreekt over – ik heb het opgeschreven om er zeker van te zijn dat ik het niet verkeerd heb gehoord – kleine praktische problemen. U moet al die pamfletten die de vakbond uitdeelt, eens lezen. Het gaat niet over kleine praktische problemen.

Het gaat over bussen die spontaan in brand vliegen. Ze noemen dat 'barbecue-bussen' bij De Lijn, omdat het er zoveel zijn die spontaan in brand vliegen. Het gaat over mensen die 700 euro te weinig loon uitbetaald krijgen en daar vier maanden op moeten wachten. Het gaat over de reservediensten die afgeschaft zijn, waardoor zieke collega's niet meer vervangen kunnen worden. Het gaat over de planning laten maken door interimers, omdat er geen geld is om mensen aan te werven die ervaring kunnen opbouwen. Dat zijn al de problemen waarover het gaat.

Ik vind het dus hallucinant dat wij hier enkel uiteenzettingen horen over hoe we het stakingsrecht kunnen breken – want dat is waar minimale dienstverlening om draait – en dat het hier niet gaat over hoe we die dienstverlening van De Lijn kunnen verbeteren, beste collega's. Dat is toch waar het om draait? Ik heb daarover nog geen enkele uiteenzetting gehoord van de meerderheidspartijen.

Wij gaan geen stap vooruit geraken met een minimale dienstverlening op één dag. Eén dag minimale gegarandeerde dienstverlening, minister, daarmee geraken we geen stap verder. Wat we nodig hebben, is een maximale gegarandeerde dienstverlening, elke dag. Want u zegt heel terecht: de reiziger heeft recht op een stipt en betrouwbaar openbaar vervoer. Wel, dat is niet één dag per jaar, minister. Het is 365 dagen per jaar, dat de reiziger daar recht op heeft. U geeft dat niet.

Mijn vraag is dus heel simpel. Denkt u echt dat al die problemen die die chauffeurs en dat personeel vandaag hebben, op te lossen vallen binnen het huidige besparingskader? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Collega's, ik wil toch even wat in herinnering brengen, want het lijkt alsof Vlaams-Brabant geïsoleerd is. Het is niet de eerste staking in een bepaalde provincie. Als de reden lag bij de sociale verkiezingen, dan denk ik dat al die andere stakingen toch ook in dat licht bekeken hadden moeten worden. Ik kan daar eigenlijk niet bij.

Ik sluit me aan bij wat collega D'Haese ook zegt. Het gaat hier natuurlijk over de maximale dienstverlening, waar de reiziger die elke dag de bus gebruikt recht op heeft. Er is voor mij één indicator, en dat is de klantentevredenheid. En die staat historisch laag. En dus lijkt het mij logisch dat wat in Vlaams-Brabant gebeurt een gevolg is – geen oorzaak, maar een gevolg – van hetgeen waarover we hier enkele weken geleden gedebatteerd hebben, namelijk de besparingen op de exploitatiemiddelen, de dagelijkse werking. Op de investeringen wordt niet bekibbeld, wel op de dagelijkse exploitatie.

Minister, ik kijk naar u. Er is iets dat ik absoluut niet begrijp. Op dit moment, en dat is niet het eerste moment, neemt de sociale onrust toe bij een bedrijf als De Lijn, waarvan we toch de grootste aandeelhouder zijn, en waarbij we ervoor moeten zorgen dat de Vlamingen dagelijks naar school en naar het werk geraken. Het zijn trouwens alle vakbonden die de actie in Vlaams-Brabant steunen, maar niet de nationale actie. Ik begrijp niet dat u dan, in plaats van voor die sociale rust te gaan, nog een blok op het vuur gooit en het vuur oppoekt door onmiddellijk te komen met die minimale dienstverlening.

Mijn vraag aan u is dus duidelijk. Wat zult u zelf doen als minister – uw voorganger heeft het soms ook gedaan in andere dossiers – om zelf aan tafel te gaan zitten en ervoor te zorgen dat die sociale rust in dat bedrijf terugkeert? Want het gaat niet over 'kleine, praktische problemen'.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Enkele weken geleden vond er hier reeds een actualiteitsdebat plaats over de problematiek bij De Lijn. Ik stel samen met u vast dat de problemen er ondertussen niet minder op geworden zijn.

Pas op, wij zijn geen voorstander van stakingen. We zitten daarmee toch wel op dezelfde golflengte als onder andere reizigersorganisatie TreinTramBus. Want het gevaar bestaat immers, en is reëel, dat op deze manier opnieuw mensen weggejaagd worden van het openbaar vervoer.

Anderzijds begrijpt onze fractie maar al te goed dat er heel wat frustraties zijn bij het personeel. Het is duidelijk dat de leiding van De Lijn niet meer weet van welk hout pijlen te maken. Misschien moeten we zelfs het woord onkunde maar in de mond nemen. Wie is daar de dupe van? Het personeel – zowel de lagere managers over de diverse diensten heen als de technici –, de chauffeurs en uiteindelijk ook de gebruikers van De Lijn.

Minister, het is aan u om in te grijpen. U dient de directie voor haar verantwoordelijkheid te plaatsen. Onze fractie vraagt dan ook dat u dat zonder verpinken doet. In elk ander bedrijf, met de omvang van De Lijn, had men de directie al lang de deur gewezen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, collega's, voor de bijkomende vragen. Ik hoor hier vallen dat het een hallucinante vertoning zou zijn. Mijnheer D'Haese, ik richt me tot u. Ik heb de volgende vraag voor u. Als u toch zo'n goede band hebt met een welbepaalde vakbond of vakorganisatie, hebt u dan ook kennis genomen van het verzoeningsvoorstel dat gisteren op tafel lag?

Ik heb het hier bij en wil er graag een aantal dingen uit citeren, maar ik vrees dat ik daar de tijd niet voor heb. Het gaat wel degelijk over dag- en personeelsplanning, over een verlofregeling, over de aanwervingen die bijna volledig zijn gefinaliseerd, over de sociale vrede waartoe men zich gaat engageren. Dat zijn, kortom, een heel aantal concrete dingen. Mijnheer D'Haese, de verhalen die u vertelt, heb ik alleszins niet gehoord. Noch bij de vakbonden, want ik heb ook met de vakbonden aan tafel gezeten, noch bij de directie noch bij het management noch bij de leden van de raad van bestuur.

Men vraagt mij hier een paar keer wat ik ga doen. Ik ben met iedereen in communicatie, ik praat met iedereen. Ik vind inderdaad, zoals een aantal collega's hier zeggen, dat een staking het laatste en het ultieme middel is. Men moet in eerste instantie komen tot sociaal overleg. Men moet de problemen, of probleempjes, die er vandaag zijn, oplossen. Ik heb heel veel waardering voor die 70 procent werkwilligen, die er wél voor zorgen dat de reizigers kunnen rekenen op openbaar vervoer. De reiziger zelf is en blijft de dupe. Als hier het woord 'verantwoordelijkheid' wordt gebruikt, dan moeten we in eerste instantie kijken naar diegenen die er vandaag voor zorgen dat de reiziger de dupe is.

Mevrouw Robeyns, u verwijst naar de talrijke afgeschafte ritten. Ik heb ook al in de commissie gezegd dat meer dan 36 procent van de ritten is afgeschafte door een staking. Ook dit is de verantwoordelijkheid van die enkele chauffeurs die menen dat men moet blijven staken vanwege van een aantal kleine praktische problemen. Zij gebruiken liever het stakingswapen dan dat ze het sociaal overleg een kans geven.

Ik roep iedereen op om aan tafel te gaan zitten en opnieuw te spreken, en zo snel mogelijk tot een oplossing te komen voor die praktische problemen die nu ter tafel liggen, en waarvoor een oplossing is uitgewerkt.

Bert Maertens (N-VA): Minister, collega's, ik heb in het begin van mijn betoog gezegd dat er maar één de dupe is van deze staking, en dat dat de reiziger is. Ik

moet mij corrigeren. Op de langere termijn is er een tweede partij de grote dupe: De Lijn zelf. De Lijn zelf en de Vlaamse overheid, die een ongelooflijk imago-probleem dreigen te creëren. We kunnen daarover nog een apart debat voeren, maar ook het gebrek aan dienstverlening op stakingsdagen heeft daarop een grote impact. Ik voer hier geen antidirectie- of antibeslissingsniveaudiscours, zoals sommige collega's doen. Ik wil ook geen antipersoneelsbeleid voeren of een antipersoneels-houding aannemen. Integendeel. Als De Lijn tot oplossingen kan komen, zal dat samen met het personeel moeten gebeuren. Ik ben blij dat er inspanningen zullen worden geleverd. Maar ik roep iedereen op – zowel de directie als het personeel – om de handen in elkaar te slaan, om ervoor te zorgen dat het imago en het vertrouwen van de mensen in De Lijn er niet op achteruit gaan, maar integendeel opnieuw groeien door een goede, gegarandeerde dienstverlening. *(Applaus bij de N-VA)*

Karin Brouwers (CD&V): Ik wou net hetzelfde zeggen. *(Opmerkingen en applaus)*

Ik wilde ook beginnen met de vraag wie de dupe is van dit alles. De reiziger! De reiziger wordt hier gegijzeld. Maar, collega Maertens, de imagoschade is er niet alleen voor De Lijn – en dat is misschien een klein verschil – maar ook meer en meer voor de vakbonden, terwijl het maar één vakbond is die niet meer aan tafel wil zitten. We hopen dat dit snel weer wel het geval zal zijn, misschien morgen al. Laat het ons allemaal hopen want het zijn uiteindelijk de reizigers die de dupe zijn. Zolang al die vakbonden niet samen met De Lijn tot een oplossing komen, is er een derde, die ook imagoschade zal lijden: wij, de politiek, de overheid.

Minister, ik roep u nogmaals op om alles te doen wat binnen uw mogelijkheden ligt. U bent daar goed mee bezig en u bent, ocharme, nog maar anderhalve maand minister. Wij hebben het hier, en ook in de commissie, al meerdere keren over hetzelfde gehad. Ik denk dat het stilaan tijd wordt dat alles in een plooi valt en dat we op een goede manier aan een nieuwe beheersovereenkomst kunnen werken, die volgend jaar moet worden uitgewerkt en waarin, hoop ik, die gegarandeerde dienstverlening een plaats zal kunnen krijgen.

Els Robeyns (sp.a): Er zijn mensen die al tien jaar bij De Lijn werken en die al tien jaar dezelfde boodschap krijgen: besparen, meer doen met minder middelen, alsmar minder.

Daarnaast kwam uw voorganger tijdens de voorbije legislatuur met een goednieuws-show van giga-investeringen hier en mega-investeringen daar, maar men vergat dat er ook mensen moesten zijn en werkingsmiddelen om met die voertuigen te rijden. De realiteit is een historisch lage klantentevredenheid, lage stiptheid en een record aantal geschrapte ritten, waarvan meer dan 55 procent door gebrek aan personeel.

Minister, het beleid faalt en het moet omgedraaid worden. We moeten eindelijk eens investeren in openbaar vervoer, zodat het een waardig alternatief wordt en zodat de oorzaak van de staking, namelijk het gebrek aan dienstverlening en goede stippe bussen, opgelost wordt. Dus ja, minister, ik ben het er helemaal mee eens. Laten we ervoor zorgen dat de reizigers vandaag en morgen nooit nog in de kou staan, en investeer in openbaar vervoer in plaats van erop te besparen. *(Applaus bij de oppositie)*

Marino Keulen (Open Vld): De meesten weten dat ik ijver voor een performant vraaggestuurd openbaar vervoer omdat ik denk dat een moderne regio daaraan behoefte heeft. Omdat die nood zo groot is, zal het aanbod van de twee grote aanbieders moeten komen, privé en collectief. Men maakt daar een ideologische mikmak van, maar altijd opnieuw moet het uitgangspunt dat van de reiziger zijn. De nood is groot. Iedereen die wil helpen om die nood te lenigen, ook als aanbieder, privé en collectief, omarmen wij dus, in het belang van de reiziger. Dat is dan ook weer belangrijk om de klimaatdoelstellingen te halen, om iets aan de modal shift te doen, om iets aan de verkeersveiligheid te doen.

Jos D'Haese (PVDA): Om de dingen duidelijk te stellen, minister: ontkent u nu echt formeel dat die dame zeven uur aan een stuk heeft gereden zonder een minuut pauze? Nee, nee, ontkent u dat formeel?

De voorzitter: Minister Peeters mag niet meer antwoorden. U hebt het slotwoord.

Jos D'Haese (PVDA): Dat is keigoed, maar ze heeft me net gezegd dat ik hier allemaal onzin aan het vertellen was en dat daar niets van waar was. Dus is mijn vraag: ontkent u dat formeel? Ontkent u formeel dat er enorme tekorten aan wisselstukken in het hele land zijn? U hebt het net ontkend. U hebt net gezegd dat alles wat ik heb gezegd, niet waar is.

De voorzitter: Mijnheer D'Haese, u kunt het verslag erop nalezen. Maar niet de minister, maar u hebt het laatste woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ze kan ja of nee knikken. Ik doe dat soms ook. *(Gelach)*

De voorzitter: Ik bevestig formeel dat de minister nee knikt.

Jos D'Haese (PVDA): De minister knikt nee, dat is dan genoteerd. Dan kan ik u alleen maar aanraden, minister, om eens uit die directielokalen te komen. Kom eens uit de kabinetten. Ga eens praten met de mensen die iedere dag, niet één dag per jaar, minister, maar iedere dag, vroeg opstaan om met een bus te rijden waarvan de banden niet in orde zijn, waarvan de vering niet in orde is, waar de spiegels van afvallen, en die geen wisselstukken krijgen om die bussen te herstellen. Dat kan ik u aanraden, minister, en dan zullen we hier een heel ander debat hebben. Daarvan ben ik overtuigd. *(Applaus bij Groen en de PVDA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Marius Meremans aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de regelgeving met betrekking tot speedpedelecs

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Busje komt zo, busje komt niet, busje komt te laat, busje komt soms, busje wil niet komen. Het is in elk geval zo dat er een alternatief is als het busje niet komt, en dat is de speedpedelec. Ik heb er zelf geen. Dat lijkt me ook het veiligste voor de andere weggebruikers, aangezien mijn stuurvaardigheid deze zomer niet altijd heeft geleid tot niet-valpartijen.

Dertigduizend Vlamingen hebben er een, vorig jaar werden er tienduizend verkocht. Het gebruik ervan gaat dus in stijgende lijn. Maar we hebben het er in de commissie al een paar keer over gehad, want er blijven toch een paar problemen. Problemen rond de regelgeving die niet altijd duidelijk is. We voelen dus wel dat het gebruik van de speedpedelec onze wetgeving, onze wegcode, achterhaalt. We hebben ook gezien dat het Antwerpse provinciebestuur – en dat zijn niet altijd de gemakkelijkste mensen – de wegbeheerders vragen om de gebruikers van speedpedelecs vrij te laten kiezen waar ze rijden

Er worden fietssnelwegen aangelegd. De modal shift is volop bezig. Mensen kiezen ervoor om die snelfiets te gebruiken om naar het werk te rijden. Je voelt ook dat, waar fietssnelwegen worden aangelegd, ook het gebruik stijgt, wat een heel goede zaak is. We moeten natuurlijk waken over de veiligheid en de goede regelgeving.

Daarom is mijn vraag aan u: wat is uw reactie op de vraag van het provinciebestuur van Antwerpen aan de diverse wegbeheerders om gebruikers van speedpedelecs zo veel mogelijk te laten kiezen waar ze mogen fietsen?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Mijnheer Meremans, dank u wel voor uw vragen. Ik ben nu natuurlijk heel benieuwd naar uw rijstijl, omdat u daar zelf naar verwees. Soit, de speedpedelec is alleszins volop in opmars. Het is sowieso een heel duurzaam vervoermiddel. Vanuit dat oogpunt juichen we toe dat dat enorm in opmars is. Het heeft ook een heel groot potentieel, maar het heeft natuurlijk ook hoge snelheden, en kan daardoor ook wel eens voor gevaarlijke situaties zorgen.

Ik denk dat ik wat dat betreft vooral al kan verwijzen naar wat in de commissie is gezegd. Vorige week hebt u in de commissie daarover nog een vraag gesteld, en de week daarvoor heeft mevrouw Fournier in de commissie nog een vraag gesteld. Ik denk eigenlijk dat ik niet anders kan dan die antwoorden die ik daar heb gegeven, hier nu herhalen. Op zich is het heel eenvoudig. Fietsberaad Vlaanderen is op dit ogenblik volop bezig met het vergaren van alle kennis. Ik denk dat het als kenniscentrum ook het best geplaatst is om ervoor te zorgen dat alle juiste informatie wordt vergaard. Zij zorgen straks voor aanbevelingen, zowel op korte en middellange als op lange termijn. Ze kijken onder meer naar het wenselijke gedrag. Hoe en waar kunnen we faciliteren, wat zijn de mogelijkheden en de beperkingen van de wegbeheerders, wat is de grootst gemene deler tussen gemeenten om te komen tot een gemeenschappelijke visie en, ten slotte, wat zijn wenselijke aanpassingen aan de wegcode om tot een goede visie en handhaving te komen?

Wil ik nu dan al vooruitlopen op wat de provincie Antwerpen doet? Liever niet. Bij Fietsberaad hebben ze aangekondigd dat ze over enkele maanden hun werk er zeker volledig op hebben zitten. Ik wil dan ook in eerste instantie wachten op hun advies. Ik denk dat zij het best geplaatst zijn om vandaag een waardeoordeel te vellen over hoe dat op de beste manier kan worden geregeld. Als u specifiek vraagt of ik volop voor die keuzevrijheid ben, ik denk dat we in dezen vooral op de eerste plaats de verkeersveiligheid, maar ook een uniforme regeling moeten nastreven. Dat is op dit ogenblik het belangrijkste. Maar, opnieuw, ik wacht op het advies en de aanbevelingen van Fietsberaad Vlaanderen.

Marius Meremans (N-VA): Ik stel deze vraag hier omdat de urgentie er is. Je hebt nu het momentum, denk ik: veel mensen gaan de keuze maken. We gaan nu stilaan naar de winter. Hopelijk gaan we daarna naar een beter voorjaar. Mensen zien dat er een fietssnelweg is en bepalen of ze die aanschaf doen. Het zou zonde zijn dat we, door te traag te zijn met die regelgeving, door daar de urgentie niet van in te zien, die omschakeling zouden kunnen missen. Daarom heb ik ook van dit moment gebruik willen maken, samen met anderen. Dit is echt wel belangrijk. Er is een urgentie. Dit moet echt wel prioritair naar voren worden geschoven, niet alleen voor de veiligheid, maar ook opdat we die modal shift zouden kunnen realiseren.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp-a): Er is inderdaad een urgentie. Dat willen wij ook benadrukken. Het is zeer, zeer belangrijk dat we tot duidelijke regelgeving komen, die dan ook het liefst in alle gemeenten wordt gevolgd, want Antwerpen wacht inderdaad niet meer, en op den duur wachten anderen ook niet, en als je met de fiets rijdt, zeker met een speedpedelec, kom je wel eens van de ene in de andere gemeente. Minister, u hebt het woord 'verkeersveiligheid' pas vernoemd. Wel, het leidt tot gigantisch verkeersonveilige situaties. Daarom is de vraag urgent. We kunnen niet blijven wachten en wachten op studies op tot eenduidige regelgeving te komen.

We zien dat het budget voor fietsinfrastructuur gelukkig zal stijgen. Het zal erop aankomen voor ons om erop toe te zien dat ook daar het geld goed wordt besteed, aan brede fietspaden, fietspaden waar alle soorten fietsen op kunnen, niet

enkel de gewone fiets, maar ook de speedpedelec en zeker ook de bakfietsen. We ondersteunen dus zeker de vraag inzake de urgentie.

Minister, ondersteunt u de vraag van onder andere de Fietsersbond om binnen de bebouwde kom zoveel mogelijk zone 30 in te voeren zodat het daar alvast voor speedpedelecs duidelijk is dat ze op straat mogen rijden?

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Het is wel duidelijk dat speedpedelecs in de lift zitten. We hebben er tijdens de vorige twee commissievergaderingen uitgebreide discussies over gevoerd en nu ook weer in deze plenaire. We kunnen dit alleen maar toejuichen omdat we steeds meer moeten inzetten op de fiets. U hebt er ook de nodige budgetten voor uitgetrokken: ongeveer 300 miljoen euro aan het einde van de legislatuur, waar we heel tevreden over zijn.

In het kader van woon-werkverkeer is het belangrijk om in te zetten op speedpedelecs. Er is heel veel onduidelijkheid, wat ook naar voren kwam in de commissie, over waar een speedpedelec mag rijden. Er is te veel kakofonie. Elke wegbeheerder mag zelf beslissen waar speedpedelecs mogen rijden. U hebt vorige week in de commissievergadering gezegd dat u kijkt naar meer uniformiteit. U verwijst naar het Fietsberaad Vlaanderen. We kunnen er alleen maar blij over zijn dat het Fietsberaad eerst een degelijke studie doet, vooraleer er aanbevelingen komen. De speedpedelec is sinds een drietal jaar duidelijk aanwezig in het straatbeeld. Ze mogen ook niet te snel gaan. Als we maatregelen nemen, zullen we die heel bewust moeten nemen.

U hebt in de commissievergadering ook verwezen naar sensibilisering. Er is nog vraag naar sensibilisering omdat dat nog te weinig is gebeurd. Ik weet dat er opleidingen bestaan voor bedrijfsfietsen. Misschien is er hier ook nog werk aan de winkel om de mensen te sensibiliseren om de speedpedelec op een correcte manier te kunnen gebruiken.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik kan me aansluiten bij diegenen die hier zeggen dat er snel werk van gemaakt moet worden. De speedpedelec is geen nieuw fenomeen en is al een paar jaren in het straatbeeld. Mensen met een speedpedelec die zich verplaatsen richting het werk snakken vooral naar een uniforme beslissing. Als je fietst van gemeentegrens naar gemeentegrens of er toch een aantal passeert, word je met andere regels geconfronteerd. Ik herhaal mijn oproep van vorige week in de commissievergadering dat het misschien niet slecht zou zijn dat er voor de lokale wegbeheerders vanuit Vlaanderen een aanbeveling of een omzendbrief komt, waarbij aan lokale besturen die dit fenomeen zien opkomen en zich afvragen hoe ze er mee moeten omgaan, een uniforme regeling opgelegd wordt zodat het voor speedpedeleccers makkelijk is om het toestel te gebruiken.

Mijnheer Meremans, ik zou bij Fietsberaad Vlaanderen even binnenstappen, waar u een test kunt doen. Gezien uw rijvaardigheden of de hint die u daarop hebt gegeven, moeten we misschien toch een aantal straten afzetten voor u vertrekt. *(Gelach)*

Minister Lydia Peeters: Mijnheer Meremans, als u zich de vraag stelt of u een speedpedelec zou aankopen, dan zou ik onmiddellijk antwoorden om dat zeker te doen want het blijft een zeer duurzaam vervoersmiddel. Het kan zeker bijdragen aan de modal shift, waar we allemaal naar snakken. Als we weten dat de speedpedelec gemiddeld 35 kilometer maakt, dan is het een ideaal vervoersmiddel voor het woon-werkverkeer. Dus, zeker doen!

Mevrouw Lambrecht, uw bedenkingen zijn terecht. Er is inderdaad nood aan een duidelijke regelgeving, maar ik wil nu het liefst van al even wachten op de

aanbevelingen van ons kenniscentrum Fietsberaad Vlaanderen. Ze zullen ons kortelings die aanbevelingen bezorgen. We kunnen die dan zo snel mogelijk ter beschikking stellen van de lokale besturen. Ikzelf ben pro uniformiteit want uniformiteit en verkeersveiligheid gaan hier hand in hand. We moeten er dan ook snel werk van maken, maar met de focus op verkeersveiligheid.

Mevrouw Fournier, sensibilisering en opleiding zijn heel belangrijk en dragen bij tot meer verkeersveiligheid. Ook die bedenking neem ik zeker mee. We zullen vragen om nog eens gerichte sensibiliseringscampagnes op te zetten.

Marius Meremans (N-VA): Minister, ik dank u. We weten ook dat u de zaak genegen bent. Over de partijgrenzen heen zijn we het allemaal eens – we zijn het dan toch over iets eens. Laat ons er dan ook samen werk van maken.

Ik denk dat u deze vraag en deze betogen moet zien als een aanmoediging om er snel werk van te maken. We zullen u daarin volop steunen. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het geplande bezoek van de minister-president aan China

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister-president, volgende week vertrekt u naar China voor een belangrijk bezoek. Een bezoek aan China is in deze tijden voor heel wat domeinen en bevoegdheden bijzonder relevant. De actualiteit noopt ons echter om een aantal vragen en bedenkingen te uiten die u kunt meenemen tijdens uw bezoek.

Er zijn twee grote dingen. Aan de ene kant – en dat is hopelijk voor niemand in dit halfrond nieuw – is er de situatie in Hongkong, waar al maandenlang burgerprotesten zijn die steeds meer escaleren. Er wordt heel wat disproportioneel politiegeweld gebruikt. Afgelopen weekend waren er nog verschillende zwaar-gewonde slachtoffers. Er zijn ook al doden gevallen. Tijdens dit legitieme volksprotest worden ook parlementsleden gearresteerd.

Aan de andere kant, maar minstens even problematisch, is er de situatie van de minderheidsgroep de Oeigoeren in het westen van China. De afgelopen maanden kregen we nieuwsberichten over deportaties, over concentratie- en heropvoedingskampen. Als fractie – en we hopen dat we dit collectief delen – kijken we met afschuw naar die beelden. We denken dan ook dat het belangrijk is dat u daarmee aan de slag gaat tijdens uw bezoek aan China.

Minister-president, op welke manier zult u dit op tafel leggen tijdens uw bezoek aan China volgende week?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, we mogen niet uit het oog verliezen dat de eerste opdracht volgende week een handelsmissie is in het kader van het interfederaal buitenlands handelsbeleid. We gaan met bijna 200 Vlaamse ondernemers naar ginder met de bedoeling om contracten te tekenen en nieuwe contracten op te starten, vooral voor de agro-industrie, de cleantechindustrie en medische toepassingen. Dat is de eerste verantwoordelijkheid en ik zal mij ook 100 procent inzetten om die successen te boeken.

Tijdens deze handelsmissie heb ik eigenlijk een beperkt aantal politieke contacten. Je kunt natuurlijk niet blind blijven voor de situatie die u hebt geschetst. Ik zal van die politieke contacten – maar het eerste doel blijft een handelsmissie – gebruikmaken om de problematiek aan te kaarten. Maar laten we de nodige bescheidenheid aan de dag leggen: in vergelijking met het immense China is de speldenkop Vlaanderen natuurlijk niet bij machte om dat te veranderen. Wat wel belangrijker is, is dat de Europese Unie op dit moment handelsverdragen met China onderhandelt. Er wordt in hoofdstukken over de mensenrechten voorzien.

Samengevat: ik zal de zaak ter sprake brengen, maar laten we wel wezen, met de handelsverdragen tussen Europa en China kunnen we pas echt wegen op die elementen.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik deel alvast een groot geloof in de kracht van Vlaanderen om het op de agenda te plaatsen. Het is belangrijk om dit op te nemen.

Ik ben blij dat u alvast erkent dat we niet kunnen voorbijgaan aan de situatie. In de beperkte politieke contacten die er zijn, is het toch belangrijk om dat te doen. Zowel Europees als Vlaams zijn er een aantal hefbomen.

Minister-president, met wie specifiek zult u de komende week contact hebben op het politiek niveau? Het lijkt me toch relevant om te zeggen hoe u dit ziet en hoe u die zaken op de agenda zult plaatsen.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): De beelden die ons bereiken uit Hongkong zijn inderdaad van dien aard om ongerust te zijn: ongebreideld politiegeweld tegen de eigen bevolking, parlementsleden die worden opgepakt enzovoort. Ik deel de bezorgdheden van de heer Vaneekhout, en dat is al de tweede keer vandaag.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik begin me zorgen te maken.

Joris Nachtergaele (N-VA): Ik ben ook tevreden dat de Vlaamse overheid zich volledig inschrijft in het Europees verhaal, een verhaal van protest tegen die wantoestanden.

Minister-president, ik volg u wanneer u zegt dat er een plaats en een moment is voor alles. Diplomatie is een hogere kunst die wel wat voorzichtigheid vereist, en ik ben er dan ook van overtuigd dat u op het gepaste moment onze bezorgdheden aan de juiste instanties zult overmaken.

De Vlaamse Regering houdt een strikt mensenrechtenbeleid aan in haar buitenlands beleid en Flanders Investment and Trade (FIT) is weliswaar een verzelfstandigd agentschap, maar het moet zijn activiteiten altijd ontplooiën in lijn met het regeringsbeleid. En daar rekent het parlement sterk op.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik neem akte van het antwoord dat u hebt gegeven, ik heb daar zeker begrip voor maar ik wil toch een zijsprongetje maken naar aanleiding van een vraag die u gisteren nog hebt behandeld. Die ging over spionageactiviteiten en de rol van de Staatsveiligheid, die waarschuwingen heeft geuit aan hogere ambtenaren en zakenmensen. U begrijpt dat ik de bal verder kaats en vraag of u contact hebt gehad met de Staatsveiligheid, omdat zij toch wel dringende waarschuwingen hebben geuit ten aanzien van de veiligheid van gegevens en informatie. Kunt u daar concrete informatie over geven?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister-president, gisteren heb ik u inderdaad vragen gesteld over de brochure van de Staatsveiligheid. U hebt gisteren in uw antwoord beklemtoond de adviezen ter harte te nemen en voorzichtig te zijn.

Wat de prinselijke handelsmissie betreft waar u samen met een heel grote Belgische delegatie aan zult deelnemen, is het onze visie dat het goed is dat u namens onze regio elke gelegenheid te baat neemt om onze economische belangen te verdedigen en hoog op de agenda te plaatsen in het buitenland. Wij wensen u dan ook een hele zinvolle en productieve trip. Ik weet bijna zeker dat ik samen met andere collega's, na uw terugkomst, nog met u zal kunnen reflecteren over welke stappen daar zijn gezet, welke contacten daar zijn gelegd en welke doelen zijn behaald.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister-president, dit is inderdaad een belangrijke economische missie. Het is trouwens niet de eerste handelsmissie naar China. Economie en handel staan daarbij voorop. Ik heb de hele uitleg al gekregen want ik heb u daar op 7 oktober een schriftelijke vraag over gesteld. Daaruit bleek dat innovatie, onderzoek en ontwikkeling helemaal voorop staan. Ik ben daar heel blij mee en wens u namens mijn fractie veel succes.

Het blijkt ook dat u inderdaad politieke contacten zult hebben met Han Zheng, vicepremier van de volksrepubliek. Wij ondersteunen de oproep van de heer Vaneeckhout om de problematiek van het oplopend geweld van de ordediensten in Hongkong aan te kaarten, alsook de problematiek van de heropvoedingskampen voor de Oeigoeren in de provincie Xinjiang.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp-a): Ik zal het kort houden, want ik steun volledig wat de heer Vaneeckhout heeft gezegd.

Minister-president, economie is inderdaad zeer belangrijk, dat vinden wij ook. China is heel belangrijk als handelspartner en dat belang zal enkel toenemen. Maar ook mensenrechten zijn belangrijk. We hebben dat gezien toen het over Catalonië ging en hopen dat ook hier te zien wanneer het over China gaat. Ik volg de vorige sprekers die u hebben gevraagd om, indien u een opening ziet om dat buitensporig geweld in Hongkong aan te kaarten, niet na te laten erop te wijzen dat wij dat geweld niet oké vinden, ook al willen wij economische handel.

In de Kamer hebben wij in 2018 een wetsontwerp goedgekeurd over het uitleveringsverdrag tussen België en de Volksrepubliek China. Wel, een vergelijkbaar wetsontwerp heeft tot de protesten in Hongkong geleid. Als het buitensporig geweld daar blijft toenemen, moeten we misschien overwegen om vanuit Vlaanderen op federaal niveau aan te kaarten of dat uitleveringsverdrag moet worden herzien.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht, u zei dat u kort het woord zou nemen. Ik stel mij ondertussen de vraag wat 'kort' voor u betekent? U zit al 30 seconden over uw tijd.

Dus: uw vraag luidt?

Annick Lambrecht (sp-a): Kunt u ook de situatie van de Oeigoeren in het oog houden?

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Tommelein, mijnheer Vaneeckhout, ik zal uw vragen tegelijk behandelen. Er was inderdaad een onderhoud gepland

met de viceminister. Maar om persoonlijke redenen kan ik pas zondag vertrekken. Men heeft het bezoek, dat eigenlijk maandag gepland was, verplaatst naar zondag. Dat onderhoud zal dus niet plaatsvinden.

Sta mij toe u de namen van de contacten die wij op politiek vlak zullen hebben, voorlopig te onthouden. Ik wil u die schriftelijk bezorgen, maar het zijn ingewikkelde namen. Het gaat om drie à vier contacten op 'deputy'-niveau, onderministers dus.

Mevrouw Lambrecht, we hebben daarnet gesproken over de situatie in Hongkong én over de situatie van de Oeigoeren. Ik zal beide elementen ter sprake brengen.

Mijnheer Deckmyn, mijn diensten hebben inderdaad al contact gehad met de Staatsveiligheid. Ik zal morgenmiddag uitvoerig worden gebriefd over de do's-and-don'ts in China in het kader van een officiële missie.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister-president, in het Vlaamse regeerakkoord hebben de regering en de meerderheid zich alleszins voorgenomen om het buitenlands beleid niet alleen economisch in te vullen, maar ook waardegedreven, op basis van onze waarden en normen. Ik ben dan ook blij dat we hier collectief kunnen vaststellen dat er een gemeenschappelijke verontwaardiging is over de situatie van zowel de Oeigoeren als over de situatie in Hongkong. Het is goed dat we dat hier herkennen en erkennen.

Ik roep u ertoe op om die boodschap mee te nemen – u hebt zich daartoe ook al geëngageerd – en ook nadien werk te maken van een bredere Chinastrategie. Ik denk dat de impact van China de komende jaren, zowel economisch als geopolitiek en strategisch, alleen maar groter zal worden. We moeten er in de commissie Buitenlands Beleid werk van maken om die bredere, Vlaamse Chinastrategie in handen te nemen. Onze fractie zal daarin alvast mee het voortouw nemen. Ik dank u. (*Applaus bij Groen en sp.a*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het tegengaan van racisme en xenofobie in Vlaanderen, naar aanleiding van de brandstichting in het toekomstig asielcentrum van Bilzen

ACTUELE VRAAG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de preventie van gewelddadige radicalisering, naar aanleiding van de brandstichting in het geplande asielcentrum in Bilzen

ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de uitspraken en initiatieven van de minister naar aanleiding van de brandstichting in het asielcentrum van Bilzen

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, zondagavond werd Bilzen opgeschrikt door een brand in een gebouw, een voormalig woonzorgcentrum, dat voorzien was om vanaf half december een 140-tal mensen die internationale bescherming zoeken, op te vangen. Ondertussen is gebleken dat die brand opzettelijk werd aangestoken.

Dat doet natuurlijk sterk vermoeden dat er politieke motieven speelden om dat gebouw in brand te steken. Bovendien is ook gebleken dat er bij die brand heel wat omwonenden, of beter, aanwezigen, hebben zitten juichen. Sommigen zeiden zelfs dat het jammer was dat er nog geen mensen in dat gebouw waren.

Dit grove incident is een triest dieptepunt in een reeks van incidenten van racisme, xenofobie en ook antisemitisme in Vlaanderen tijdens de voorbije weken en maanden. Ik verwijs naar de spreekkoren rond onze voetbalvelden en naar de recente vernieling van een joods herdenkingsmonument in de stad Gent.

Dat maakt onze fractie zeer bezorgd. Het is duidelijk dat de schroom bij heel wat mensen om zich racistisch, xenofob en antisemitisch te uiten en ook te gedragen, wat is weggefallen. En dat kunnen we natuurlijk niet aanvaarden. Dat mógen we niet aanvaarden. En ik weet dat deze regering dat ook niet wíl aanvaarden.

Ik verwijs naar het regeerakkoord en naar de regeringsverklaring van de minister-president begin oktober, die heel duidelijk maken dat de strijd tegen racisme voor deze Vlaamse Regering absoluut heel belangrijk is. U, als minister van Inburgering, bevoegd voor het samenleven, speelt daarbij een cruciale rol en daarom vraag ik mij af hoe u terugkijkt op die reeks incidenten en welke maatregelen u overweegt om dat racisme in Vlaanderen tegen te gaan.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): In de nacht van zondag op maandag werd inderdaad brand gesticht in het oude woonzorgcentrum van Bilzen, dat in de toekomst zal fungeren als asielcentrum. Eerder vonden er ook al protestacties plaats tegen de komst van die 140 asielzoekers, die mensen die op zoek zijn naar veiligheid. Onderzoek heeft dan wel uitgewezen dat de brand is aangestoken, maar het onderzoek naar de brandstichters en hun motieven loopt nog volop. Het valt voorlopig niet uit te sluiten dat er zich politieke motieven achter schuilhouden en dat het een poging was om de opening van het asielcentrum te dwarsbomen.

U hebt al gereageerd. U bent geschokt, net zoals ik, door deze actie van onverdraagzaamheid, deze actie van haat. Ik ben erdoor geschokt en ben er ook van geschrokken, maar tegelijkertijd verbaast het mij ook niet meer volledig. De toon die we de laatste tijd zien, in de samenleving, maar ook in de politiek, waarbij mensen ontmenselijkt worden, verhardt. De andere groep, in dezen asielzoekers, worden als minderwaardigen gezien en worden niet meer als mens beschouwd.

Minister, we moeten hier heel waakzaam voor zijn. Deze keer zijn er geen gewonden gevallen, maar in de toekomst misschien wel. Zowel die brandstichting als de vele reacties kunnen en moeten we zien als een gevolg van de toenemende polarisering in onze samenleving. Vandaar vraag ik u wat u plant rond de preventie van polarisering en radicalisering in het algemeen en rond de radicalisering tegenover nieuwkomers in het bijzonder.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, ik sluit mij uiteraard aan bij de veroordeling van de brandstichting en de ongepaste emotionele reacties die daarna via sociale media geuit zijn. Maar ik ben hier niet om mee te huilen met de wolven in het bos, want ik heb de indruk dat deze brandstichting sommigen wel heel goed uitkomt, niet in het minst Bart Somers, de zelfbenoemde minister van samenleven... (*Rumoer. Opmerkingen van Marino Keulen*)

De voorzitter: Collega's, de heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): ... die gisteren op Terzake nog eens uitdrukkelijk misbruik heeft gemaakt van deze brandstichting om uiteindelijk ieder democratisch, goedbedoeld en vreedzaam protest tegen asielcentra en bij uitbreiding de massa-immigratie en de overlast die daarvan het gevolg is, monddood te maken.

De techniek is gekend, collega's: we veralgemenen en scheren iedereen over dezelfde kam, want blijkbaar weet iedereen al wie de brandstichter is. U weet meer, minister, dan het parket en de politie samen. *(Opmerkingen van Marino Keulen)*

Maar goed, het zij zo. Stigmatiseer daarmee het legitieme democratische protest en zorg ervoor dat er geen debat meer kan zijn over de massa-immigratie, de overlast en de asieltoevloed naar ons land. Dat is wat u doet, minister, en dat is politiek opportunisme. Ik heb de indruk dat de politieke pyromanen niet diegenen zijn die protesteren tegen de asielstroom en de overlast, maar dat de politieke pyromanen diegenen zijn zoals u, minister. *(Rumoer. Opmerkingen van Marino Keulen)*

Zij zijn het die iedere vorm van protest criminaliseren. *(Rumoer)*

Marino Keulen (Open Vld): Barbaars!

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Zij zijn het die iedere vorm van protest uiteindelijk monddood willen maken door iedereen die protesteert, onmiddellijk en direct in de hoek te plaatsen van geweldenaars, extremisten en racisten.

Zou het niet beter zijn om als minister van samenleven te praten met de mensen die met die overlast geconfronteerd worden, met de buurtbewoners die nergens van weten en zo'n centrum in hun buurt krijgen zonder informatie, zonder enige vorm van inspraak, zonder de kans om hun mening te uiten? Dan zou u pas echt een minister van samenleven zijn, minister. Maar nu misbruik maken van die brandstichting om iedere vorm van protest monddood te maken ... *(Rumoer. Opmerkingen van Marino Keulen)*

De voorzitter: Collega's!

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Dat protest is breed gedragen.

Marino Keulen (Open Vld): Schaamteloos!

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Dat protest is breed gedragen. Het debat monddood maken en iedereen criminaliseren, dat is een minister onwaardig. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, asiel en migratie is een zeer complexe maatschappelijke uitdaging. Als er in een gemeente een asielcentrum gaat komen, is het begrijpelijk dat mensen daar bezorgd over zijn – zeker na al wat ze lezen op de sociale media –, dat ze daar vragen over stellen, dat sommigen angstig zijn, dat sommigen het daar niet mee eens zijn. Het is de taak van politici om met die mensen in dialoog te gaan, om te luisteren naar hun bekommernissen en om te proberen daar zo goed mogelijk een antwoord op te geven.

Maar wanneer mensen brandstichten, wanneer mensen juichen als er brandgesticht wordt, wanneer mensen op sociale media, mijnheer Dewinter, dag in dag uit haat verspreiden, wanneer men angst gebruikt als een politiek wapen, wanneer men elk incident uitvergroot, probeert mensen te vernederen, dag in dag uit, dan moeten wij een lijn trekken. Dan mogen wij dat onder geen enkel beding aanvaarden. *(Applaus bij Open Vld, de N-VA, CD&V, Groen, sp.a en de PVDA)*

Ik doe dat, mijnheer Dewinter, omdat dit voor mij een heel belangrijke zaak is. Onze westerse waarden zijn hier in het geding. Ons samenlevingsmodel wordt bedreigd, mijnheer Dewinter, door mensen zoals u; mensen die heel hun politieke leven niet anders hebben gedaan dan haat gezaaid, angst vergroot en mensen tegen elkaar opgezet. *(Applaus bij Open Vld, de N-VA, CD&V, Groen, sp.a en de PVDA)*

Als u aan mij vraagt, mijnheer Dewinter, of als mensen in Vlaanderen vragen waarom wij met uw partij niet willen samenwerken, wel, u hebt net zelf het antwoord daarop gegeven. *(Applaus bij Open Vld, de N-VA, CD&V, Groen, sp.a en de PVDA)*

Collega's, ik wil respect betuigen voor het schepencollege van Bilzen, dat ik deze morgen heb mogen ontmoeten en waar ik langdurig mee heb gesproken. Ik wil respect betuigen voor de integriteit, de waardigheid waarmee ze zich de voorbije uren hebben opgesteld. Ik wil hulde brengen aan die dame van 80 jaar en haar zonen, voor de moed die ze hebben na die traumatiserende ervaring om toch niet te buigen voor het geweld en de haat. *(Applaus bij Open Vld, de N-VA, CD&V, Groen, sp.a en de PVDA)*

Ik wil vooral mijn dankbaarheid betuigen aan alle mensen, en dat is een massa, die zeggen dat zij dit niet aanvaarden, dat dit niet ons Vlaanderen is. Het stadsbestuur van Bilzen wordt overrompeld door vragen van mensen die zeggen: 'we gaan misschien ook niet akkoord met een asielcentrum, we hebben daar misschien ook vragen bij, maar we willen wel dat onze samenleving humaan blijft en we vragen ons af hoe we daar ons steentje toe kunnen bijdragen'.

We kunnen van mening verschillen over het asielbeleid, over de aanpak, maar democraten, mijnheer Dewinter, verschillen niet van mening over de vraag of onze samenleving humaan moet zijn of niet, of we menselijk met elkaar moeten omgaan of niet. Daar ligt de scheidingslijn tussen u en mij, mijnheer Dewinter, en tussen uw partij en mij. *(Applaus bij Open Vld, de N-VA, CD&V, Groen, sp.a en de PVDA)*

Concreet is mij de vraag gesteld wat we moeten doen. Ik heb deze morgen goed geluisterd naar het schepencollege van Bilzen. Ik vind dat ook belangrijk. Ik heb zelf als burgemeester ervaring met de opstart van een asielcentrum. Een van de grote uitdagingen van een stads- of gemeentebestuur wanneer er een asielcentrum wordt aangekondigd, is dat zij capaciteit en kennis moeten opbouwen, ongeacht of ze daar tevreden mee zijn of niet. Sommige stads- en gemeentebesturen zien zo'n asielcentrum liever niet. Maar als men als bestuur de verantwoordelijkheid krijgt voor dat onthaal, moet je daar capaciteit voor opbouwen. Die capaciteit is er niet onmiddellijk.

Op middellange termijn ga ik binnen het Agentschap Integratie en Inburgering een steunpunt uitbouwen dat onmiddellijk ter plaatse kan komen bij een gemeentebestuur, en dat gemeentebestuur in de eerste weken en maanden – de moeilijkste maanden – kan begeleiden en ondersteunen. Bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) gaan we bovendien een netwerk maken van experts en goede praktijken, want die zijn er inderdaad. Het valt vooral op dat, als het asielcentrum er is – hier zitten collega's, zoals de heer Keulen, die al jaren een asielcentrum in hun gemeente hebben – de problemen veel kleiner blijken te zijn dan de angst die mensen wordt aangepraat vóór de komst van het asielcentrum.

Ten slotte wil ik ook concrete afspraken met Fedasil en met de federale overheid maken. Op het moment dat een burgemeester wordt geïnformeerd dat er een asielcentrum komt, moet ik als minister van Binnenlands Bestuur ook onmiddellijk op de hoogte worden gesteld, zodat ik het lokaal bestuur vanuit mijn verantwoordelijkheid vanaf de eerste dag kan bijstaan. Ik denk dat we op die

manier de lokale besturen echt versterken en kansen geven om in verband met moeilijke en complexe dossiers waarover we soms van mening verschillen, toch te doen wat moet gebeuren, namelijk zorgen voor een menselijke opvang en een goede communicatie met de bezorgde bureaus die rond dat centrum wonen. *(Applaus bij Open Vld, de N-VA, CD&V, Groen, sp.a en de PVDA)*

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor het feit dat u nu maatregelen hebt genomen die aantonen dat we de bezorgdheid die bij de mensen leeft wel degelijk ernstig nemen en dat we daar op een positieve manier mee willen omgaan. Ik dank u natuurlijk ook voor uw zeer duidelijke en heldere taal. Ik denk dat de meesten onder ons het erover eens zijn dat een duidelijke grens is overschreden. Er is geweld gebruikt om een politieke wil op te dringen. Dat is toegejuicht. Er is gesproken over bruine kippen. Dat gaat echt in tegen het wesen van onze democratie en onze democratische vrijheden en rechten.

Het is dan ook goed dat we hier, in het hart van onze democratie, duidelijk stelling innemen. We kunnen dit niet tolereren en aanvaarden. We hebben dat trouwens in het verleden al gedaan met andere gevallen van radicaal geweld. Het is misschien toeval dat het vandaag net vier jaar geleden is dat er in Parijs aanslagen zijn gepleegd waarbij 130 mensen zijn doodgeschoten. Ook dat was een vorm van radicaal geweld en we hebben dat toen met zijn allen veroordeeld.

Minister, het is belangrijk dat we niet wegkijken en dat we duidelijk stelling innemen. Het is goed dat u dat hebt gedaan. *(Applaus bij Open Vld)*

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord, ook ten aanzien van het Vlaams Belang. Ik vind het frappant dat het Vlaams Belang nu naar alle democratische partijen kijkt en stelt dat zij veralgemenen. De voorbije weken heeft echter slechts één partij actie gevoerd tegen de komst van het asielcentrum. Die mensen hebben online 600 euro besteed om te veralgemenen en angst te zaaien.

Ik heb eigenlijk een tweede vraag gesteld. U hebt al geantwoord op mijn vraag wat we kunnen doen om de gemeentebesturen te informeren bij de komst van een asielcentrum, maar ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn tweede vraag, die ik dan ook even wil herhalen. Wat kunt u doen voor de preventie van gewelddadige radicalisering en polarisatie in onze samenleving in het algemeen en ten aanzien van nieuwkomers in het bijzonder? *(Applaus bij CD&V)*

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, een eerste detailopmerking is dat u van de eigenaars van panden die hun panden aan het Rode Kruis of aan Fedasil verhuren voor de installatie van asielzoekers geen helden mag maken. Zij verdienen daar veel centen aan. Dat mag ook eens worden gezegd.

Verder wil ik opmerken dat de bevolking niet zit te wachten op meldpunten, informatie of overleg. De bevolking zit te wachten op een immigratiestop. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De bevolking zit te wachten op een streng asielbeleid. Het aantal asielzoekers is onder minister De Block met 15 procent gestegen. Op twee jaar tijd is het aantal asielzoekers in ons land met 35 procent gestegen, terwijl het aantal asielzoekers in de rest van de EU daalt. Dat is de echte problematiek, maar u bent de bliksem-afleider van minister De Block. U moet minister De Block letterlijk en figuurlijk uit de wind zetten en ervoor zorgen dat ze haar laks opengrenzenbeleid verder kan zetten.

U komt hier een verhaaltje van de Bond Zonder Naam over humaan zijn, samenleven, verdraagzaamheid en antiracisme afsteken, terwijl u het racisme en de onverdraagzaamheid gemakkelijk de baas kunt. Beperk het aantal asielzoekers, de overlast en de wilde inplanning van asielcentra in Vlaanderen en het racisme

en de onverdraagzaamheid, zoals u dat omschrijft, zouden als sneeuw voor de zon verdwijnen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, net als bijna alle anderen ben ik enorm gechoqueerd door de brandstichting in het toekomstig asielcentrum in Bilzen. Exact 101 jaar nadat de vluchtelingen van de Eerste Wereldoorlog konden terugkeren naar waar ze vandaan kwamen, wordt opvang voor de vluchtelingen van de oorlogen van vandaag in brand gestoken. En natuurlijk is het vooral het Vlaams Belang dat mentale racismelucifers uitdeelt aan zijn achterban, door honderden euro's in te zetten op Facebookadvertenties tegen een asielcentrum, door fake news te verspreiden over hoeveel die vluchtelingen zouden kosten. En om daar dan na een brand in een toekomstig asielcentrum hier in het parlement politiek garen bij te komen spinnen, dat is werkelijk ongezien.

Mijnheer Dewinter, in Het Belang van Limburg kunnen we vandaag lezen dat de overgrote meerderheid van de mensen die in Bilzen wonen, dat geweld met klem veroordeelt en dat er zich al meer dan 25 vrijwilligers hebben gemeld om er mee voor te zorgen dat we daar effectief een centrum kunnen bouwen. U zult het niet graag horen, mijnheer Dewinter, maar de solidariteit zal altijd winnen van de haat.

Minister, wat gaat u concreet doen? Het regeerakkoord stemt mij immers niet zo heel hoopvol. Wat gaat u concreet doen om ervoor te zorgen dat de solidariteit kan winnen van de haat, dat we die solidariteit meer gaan zien dan die haat en dat we echt iets gaan doen aan het racisme in deze samenleving? *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, collega's, we weten dat de grote instroom van asielzoekers mensen ongerust en opstandig maakt. We weten dat sommigen proberen om die mensen gerust te stellen en dat anderen het omgekeerde doen. We kunnen daar een uitgebreid partijpolitiek debat over voeren, minister, ook over de vraag of Vlaanderen eigen verbindingsofficieren moet hebben om federale taken over te nemen. Maar we gaan dat vandaag vanuit de N-VA niet doen, dat debat voeren.

Vandaag is er voor ons maar één punt essentieel, collega's, namelijk dat onvrede over en verzet tegen een beleid nooit mogen ontaarden in haat en geweld tegen mensen. Als N-VA veroordelen wij dan ook ten stelligste wat er gebeurd is in Bilzen. Voor ons is het duidelijk dat voor dat soort daden in een Vlaamse samenleving, zoals wij die zien, geen plaats is. *(Applaus bij de N-VA, CD&V, Open Vld, Groen, sp.a en de PVDA)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De brand waarvan sprake is geen alleenstaand feit. Ik stel vast dat de grens elke dag meer en meer opschuift. Vooral op sociale media gaan de sluizen volop open. En daar maken wij ons heel erg veel zorgen over. Zo bouwen we niet aan een vreedzame samenleving. Het is echt tijd om te zeggen: hier en nu, stop daarmee. Want misdaden zoals je die hier ziet, kun je niet krachtig genoeg veroordelen.

Geweld gebruiken om een mening door te duwen, mijnheer Dewinter, hoe noemen we dat? Dat noemen we terreur. En dat moeten we met de meest krachtige woorden veroordelen. *(Opmerkingen)*

Tegelijk, collega's, mogen we niet veralgemenen. Want dit is niet het Bilzen dat ik ken. Dit is niet mijn Bilzen. Er zijn heel wat mensen die zich aanbieden om te

helpen om van dat centrum een succes te maken. Ik wil daarom ook oproepen, hier in het parlement, maar ook daarbuiten, om te stoppen met de polarisatie. En ik wil u vragen, minister, wat u bijkomend gaat doen om die cirkel van polarisatie te doorbreken. *(Applaus bij Groen, sp.a en de PVDA)*

De voorzitter: De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (sp.a): Goeiemiddag, allemaal. Mijn maag draait zich om. Ik had nooit gedacht in een parlement te komen waar we brandstichting zouden beginnen te legitimeren. Ik had dat nooit gedacht. *(Rumoer)*

Als ik even mag? Mijn maag draait zich om, en die van u ook, hoop ik. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Ik heb daarnet de heer Dewinter ook laten uitspreken. U laat collega Rousseau ook uitspreken, ja?

Het woord is aan collega Rousseau.

Conner Rousseau (sp.a): Mijn maag draait zich om. *(Opmerkingen van Filip Dewinter)*

Als ik de reacties op sociale media zie – ik hoop dat u ze ook leest, mijnheer Dewinter –, waarbij mensen als nooit tevoren, of misschien zoals in een ver verleden, ongegeneerd racistisch zijn, dan draait mijn maag zich om. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

Ja, mijnheer Sintobin. Ik vind dat erg, u misschien niet. Ik vind dat erg, als ik dat lees.

Daarom doe ik een oproep aan u, minister, aan alle partijen en aan iedereen met een beetje gezond verstand, om op de reacties over mensen en over brandstichting op sociale media een duidelijk signaal geven dat dat moet stoppen. We reiken dan ook de hand aan alle partijen om de bagger, de haat en het ongegeneerd racisme op onze eigen sociale media te bannen en als politiek en als parlement duidelijk te zeggen: tot hier en niet verder. Dank u wel. *(Applaus bij sp.a, Groen en de PvdA)*

Minister Bart Somers: Ik wil beginnen met alle collega's van de democratische partijen hier aanwezig – een grote meerderheid in dit halfroond – te bedanken. Ze hebben natuurlijk allemaal een eigen ideologisch kader, ze kijken verschillend aan tegen hoe we moeten omgaan met asiel en migratie, maar ze zijn wel glashelder in hun veroordeling van geweld en het verspreiden van haat. Over al onze meningsverschillen heen moet dat ons binden.

Als we het ernstig menen met onze humane waarden, met onze beschaving, met de westerse waarden, dan staan we op het moment dat die worden aangevallen, recht en verdedigen we die. Dan nemen we afstand van het clubje dat daar zit, dat zelfs op het moment dat we discussiëren over brandstichting, zich gedraagt als een bepaalde fractie in de Reichstag, wanneer er over zulke problemen werd gesproken. *(Rumoer. Applaus bij Open Vld, sp.a en Groen)*

Lachen, ironiseren en de zaken belachelijk maken. Ik ben eigenlijk mijnheer Dewinter dankbaar, omdat hij mij motiveert. Hij motiveert mij, en ik denk velen onder ons, om recht te staan en op te staan voor de waarden waarvoor we ons ooit politiek hebben geëngageerd. Humane waarden, waarden van gelijkwaardigheid, van menselijkheid en solidariteit, waarden van vrijheid, waarbij we de medemens nooit stigmatiseren, maar altijd de mens in de ander blijven zien, waarbij we ervoor zorgen dat er een humane opvang is voor mensen die hier aankomen – het

liefst zo kort mogelijk, maar heel duidelijk. Wanneer er een uitspraak is, zullen sommigen van die mensen hier kunnen blijven, en andere mensen zullen op een humane manier moeten worden teruggebracht naar hun land van herkomst. We kunnen discussiëren over hoe we dat moeten doen, maar een democraat zal er altijd voor pleiten om dat op een humane manier te doen, en zal elke manier van haatzaaij verwerpen.

Dat is wat ons onderscheidt van het Vlaams Belang. Jullie kapitaliseren op die haat, jullie kapitaliseren op het ontmenselijken van mensen, jullie vinden dat grappig, jullie lachen daarmee. Wij, ik alleszins, ik neem dat ernstig. Als u mij vraagt op welke manier we daaruit kunnen geraken, dan is dat een verantwoordelijkheid niet alleen van elke politicus, niet alleen van elke politieke partij, maar ook van elke burger. We kunnen niet onverschillig blijven. Iedereen heeft de verantwoordelijkheid om voor die humane waarden te staan.

We hebben de voorbije jaren in de schoot van de Vlaamse Regering een actieplan deradicalisering uitgewerkt, met heel veel sporen. We gaan dat actieplan weer moeten vastnemen en kijken hoe we daar verder op kunnen inzetten. We gaan moeten kijken hoe we dat doen in het onderwijs. We gaan mensen moeten uitleggen dat we grondig van mening kunnen verschillen, maar dat dat altijd moet met respect voor elkaar, met respect voor de medemenselijkheid. Dat is volgens mij de enig mogelijke aanpak. Het is de enige juiste aanpak. Alleszins kunnen we niet zwijgen over zoiets of onze kop in het zand steken.

Ik ben achttien jaar burgemeester geweest in een stad waar veel problemen waren. Op een zeker moment, mijnheer Dewinter, was uw partij er de grootste. Ik heb nooit weggekeken van de problemen. Mij moet je niet zeggen dat je met mensen moet praten, mij moet je niet zeggen dat er onzekerheden zijn bij mensen, mij moet je niet overtuigen van het feit dat je soms kordaat moet zijn, dat je duidelijke lijnen moet trekken, dat je ook moet waarborgen dat er veiligheid is. Als mensen daar bezorgd over zijn, moet je daar kordaat op antwoorden. Bij mij vind je geen verhaal van Kumbaya, zoals de heer Sintobin altijd graag zegt. Hoewel een beetje Kumbaya in Vlaanderen af en toe wel eens nuttig zou zijn. Het zal een verhaal zijn van lijnen trekken, maar ook van kansen geven, ook in dit dossier.

Op die manier, denk ik, hebben we Vlaanderen weer sterker kunnen maken. Wat is ons Vlaanderen? Wat is alleszins mijn Vlaanderen? Een Vlaanderen dat altijd, hoe moeilijk het dossier ook is, hoe groot de problemen ook zijn, humaan en menselijk blijft en op momenten dat het nodig is ook duidelijk een onderscheid maakt tussen wie wij zijn en waar zij staan. (*Applaus bij Open Vld, de N-VA, CD&V, Groen, sp.a en de PVDA*)

Tom Ongena (Open Vld): Collega Dewinter en vrienden van het Vlaams Belang, er is een boutade die luidt als volgt: alles voor de maar is niet waar. Ik ben geen racist, maar... Ik ben niet tegen asielzoekers, maar... Ik ben niet tegen joden, maar... Vrienden, laten we stoppen met dat gemaar. Laten we stoppen met die dubbelzinnigheid. Ik ben blij dat het parlement vandaag een heel duidelijk en ondubbelzinnig signaal heeft gegeven dat er in ons Vlaanderen geen plaats is voor racisme, voor xenofobie of voor antisemitisme. Er zijn problemen, dat klopt. Maar problemen zijn er om op te lossen. Problemen zijn er niet om te negeren, dat doen we niet, maar ook niet om uit te vergroten en al zeker niet om geweld te vergoelijken. (*Applaus bij Open Vld, CD&V, Groen en sp.a*)

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik wil ook positief afsluiten door te verwijzen naar de eigenares van dat gebouw, die meer dan ooit vastberaden is om door te zetten, omdat zij dat ziet als haar menselijke taak. Het is hoopvol om te zien dat 25 mensen in Bilzen zich hebben aangeboden om mee te helpen bij de opbouw van het asielcentrum.

Minister, ik dank u ook voor uw heel duidelijke, ondubbelzinnige veroordelingen. Ik ben heel blij dat u ook die humane waarden centraal stelt in uw betoog en dat u aandacht hebt voor de noden van die lokale besturen, die de verantwoordelijkheid op zich nemen om daar in een asielcentrum te voorzien, en dat u ook gehoor wilt geven aan een aantal terechte vragen die inwoners kunnen hebben. Ik ben dus heel blij met uw antwoord. Ik ben ook wel heel benieuwd naar de daden die hierop zullen volgen. *(Applaus bij CD&V en Open Vld)*

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, u pleitte voor een humane samenleving. U vatte uw betoog aan met de mededeling dat er niet gestigmatiseerd mag worden, dat er niet gepolariseerd mag worden. En in uw volgende zin zei u: 'daar zitten ze, de nazi's', en u vergeleek ons met de hitlerianen in de Reichstag. Van stigmatisering gesproken! *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Van stigmatisering gesproken, niet alleen van mij of van mijn collega's; maar ook van de 850.000 kiezers – 18 procent van de bevolking –, die wij vertegenwoordigen en die nota bene op 26 mei de verkiezingen hebben gewonnen.

Deze coalitie van verliezers komt nu aan de winnaars en aan een groot deel van de bevolking zeggen: 'Jullie zijn nazi's, de Reichstag, hitlerianen. Dat zijn jullie.' Van samenleven, van polarisering, van stigmatisering gesproken! Mijn vader is – in tegenstelling tot die van sommige anderen hier – weggevoerd en opgesloten in 't Pandreitje in Brugge, weggevoerd toen de universiteit sloot waar hij als dokter studeerde, om uiteindelijk verplicht tewerkgesteld te worden in de Messerschmittfabrieken in Duitsland. Dat is de realiteit.

Voorzitter, ik wil dat de uitspraken over nazi's en Reichstag en hitlerianen geschrapt worden uit de annalen van dit parlement. Dat is een belediging voor mij, dat is een belediging voor mijn fractie en, veel meer nog, het is een belediging voor 850.000 kiezers. En het is een belediging voor iedere Vlaming die de brandstichting, zoals ik gedaan heb in mijn eerste zin, ten strengste veroordeelt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Ik ben een geweldloos iemand, een democraat. Ik sta hier als volksvertegenwoordiger. Ik vind dat u niet het recht hebt om al die mensen die protesteren tegen die immigratie-overlast, tegen de wilde en ongecontroleerde inplanting van een asielcentrum, waarin de mensen geen enkele inspraak hebben, allemaal te stigmatiseren. Dat verdienen ze niet in een democratie waar vrije meningsuiting het hoogste goed is.

Dames en heren, ik doe een oproep. Als u het toch zo meent met de democratie en met de humane samenleving, organiseer dan op iedere plaats waar u een asielcentrum wilt inplanten, een referendum bij de bevolking. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Ik hoor zeggen dat men in Bilzen massaal solidair is. Organiseer een referendum. Ministers hebben niet eens het lef om de burgemeesters van de betrokken gemeenten te informeren vooraleer ze de huurcontracten afsluiten, omdat ze schrik hebben dat het anders niet lukt. Laat staan dat ze de bevolking recht in de ogen durven te kijken om te zeggen dat er een asielcentrum komt, en daarover de mening en een stemming durven te vragen. Hebt u het lef? Ik denk het niet! *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 16.28 uur.

– De vergadering wordt hervat om 16.42 uur.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de wijzigingen aan het protocol ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, gedaan op 4 mei 2012 te Genève
– 100 (2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met de wijzigingen aan het protocol ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, gedaan op 4 mei 2012 te Genève.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2019, nr. 100/1)*

– De artikelen 1 tot en met 6 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 7 september 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van een aantal bepalingen van het protocol bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, ondertekend in Göteborg op 30 november 1999, zoals gewijzigd op 4 mei 2012 te Genève
– 101 (2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 7 september 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van een aantal bepalingen van het protocol bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, ondertekend in Göteborg op 30 november 1999, zoals gewijzigd op 4 mei 2012 te Genève.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019, nr. 101/1)

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Jo Brouns en Annabel Tavernier houdende wijziging van diverse decreten, wat de wijziging van het inschrijvingsrecht betreft – 115 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft Wilfried Vandaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Jo Brouns en Annabel Tavernier houdende wijziging van diverse decreten, wat de wijziging van het inschrijvingsrecht betreft.

De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Collega Arnout Coel zal de motivering van de hoogdringendheid op zich nemen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Voorzitter, dit voorstel wordt het best met hoogdringendheid behandeld omdat volgens de huidige regelgeving scholen voor 15 november moeten aangeven of ze al dan niet willen aanmelden. Wij willen deze datum, zoals reeds aangekondigd door de minister, zowel voor het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs verschuiven naar 15 december. Met dit voorstel maken we dit uitstel concreet.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, de Vlaamse Regering en deze minister van Onderwijs zetten de goede traditie van het broddelwerk op het vlak van het Inschrijvingsdecreet voort. We moeten hier opnieuw iets repareren omdat er uitvoeringsbesluiten achterwege zijn gebleven en het veld in onzekerheid zit. Nu moeten we last minute nog decretale wijzigingen doorvoeren. Dat is de hele vorige legislatuur zo geweest met het Inschrijvingsdecreet. Dat is op zich jammer, maar we zullen niet anders kunnen dan dit te steunen omdat het nodig is.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Voorzitter, voor ons is dit toch ook weer een triest nieuw hoofdstuk in de hele saga rond dat Inschrijvingsdecreet. Daar hebben wij sowieso een aantal grote vraagtekens bij, maar dat weet u. Het is tijdens de vorige legislatuur pas in zeer laatste instantie goedgekeurd.

Ook voor ons is het feit dat jullie vandaag uitstel komen vragen voor de uitvoering een zoveelste bewijs van het feit dat de regering het dossier bijzonder

slecht heeft aangepakt. Natuurlijk zitten scholen nu met veel vragen en heerst er onrust op het terrein over de uitrol van dat nieuwe decreet en over het hoe en waarom van dat nieuwe aanmeldingssysteem. De scholen hebben heel weinig en te laat instructies gekregen. Het is ook niet helemaal duidelijk wie nu wel of niet met dat centrale aanmeldingssysteem moet werken. Ze hebben bovendien heel weinig tijd om zich deftig te organiseren.

We denken dat dat allemaal vermeden had kunnen worden als jullie vanaf het begin hadden gekozen voor een Vlaanderenbreed centraal meldingssysteem, zoals wij dat trouwens altijd hebben verdedigd. Dat was duidelijk en het zou bovendien veel evidentier zijn geweest om organisatorisch uit te rollen.

Bovendien stel ik vast er vandaag een aantal regio's zijn die op eigen initiatief met zo'n centraal inschrijvingssysteem werken, zoals Leuven of Antwerpen. Dit is om iedereen, en dat is voor ons cruciaal, een eerlijke kans te geven om zich in de school van keuze in te schrijven. Er is dus, waarde collega's, een draagvlak, en dat moet voor ons maximaal versterkt worden.

Ik vind het een beetje jammer dat de minister er vandaag niet is.

De voorzitter: Dit is een voorstel van decreet, mevrouw Goeman, dan hoeft de regering niet aanwezig te zijn.

Hannelore Goeman (sp-a): Ik weet het, maar ik zou daar graag een uitgebreider debat over gevoerd hebben, want ik heb een aantal vragen over de implementatie. Ik zie dat er in de begroting een budget van 1 miljoen euro voor 2019 was voorzien. Dat is in 2020 plots mysterieus verdwenen, terwijl ik toch vind dat de scholen die vandaag al met zo'n centraal systeem werken, op zijn minst op de steun van de Vlaamse Regering moeten kunnen rekenen. Dat ging over bedragen van 2500 tot 20.000 euro. Ik zou graag weten waarvoor wij stemmen. Kunnen de scholen die daar nu mee werken, daar toch op rekenen?

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, dit hoort al bij de bespreking. Dit gaat niet meer over de aanvechting van de hoogdringendheid.

De voorzitter: Daar zal ik over beslissen, mijnheer Vandaele.

Ik wilde mevrouw Goeman echter net dezelfde boodschap geven.

Bij dezen is uw spreektijd dan afgelopen, neem ik aan? Nee? Het ging over de spoedbehandeling. De inhoudelijke bespreking komt zo.

Hannelore Goeman (sp-a): Wij kunnen ons vinden in de spoedbehandeling. *(Applaus)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Als we het over de hoogdringendheid van dit voorstel van decreet willen hebben, dan moeten we, denk ik, het veld volgen. Als voorzitter van de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG), als schepen en als parlementslid werd ik door vele mensen met de groeiende vraag om uitstel aangesproken. De Vlaamse Regering stelde dit ook vast en is recent tot het inzicht gekomen dat uitstel nodig was. Er zijn ook al omzendbrieven verschenen die onder voorbehoud van decretale basis geldig waren. In de laatste commissie Onderwijs bleek er ook een ruime steun te zijn voor het decretale initiatief dat hier op tafel ligt. Ik denk dat die omzendbrieven op die manier rechtsgrond krijgen. Dat is nodig. Dat is wat het veld vraagt.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? (*Instemming*)

Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Jo Brouns en Annabel Tavernier houdende wijziging van diverse decreten, wat de wijziging van het inschrijvingsrecht betreft onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Jo Brouns en Annabel Tavernier houdende wijziging van diverse decreten, wat de wijziging van het inschrijvingsrecht betreft.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega's, een deel van de inhoudelijke bespreking is net al gevoerd.

Op het einde van de vorige legislatuur heeft de Vlaamse Regering het nieuwe decreet over het inschrijvingsrecht bekrachtigd en afgekondigd. Dit decreet trad in werking op 1 september 2019 voor de inschrijving voor het schooljaar 2020-2021. Zoals ook al werd geschetst, heerste er door het gebrek aan uitvoeringsbesluiten en richtlijnen onrust bij de schoolbesturen en lokale besturen. Zowel de regering als de parlementsleden hebben die meldingen uit het veld ontvangen. De regering heeft daarop aangekondigd dat alles met een jaar zal worden uitgesteld, en dat ook de momenten voor de aanmelding met een maand zullen worden opgeschoven. Het voorstel van decreet dat vandaag voorligt, geeft aan die twee aankondigingen een decretale basis. Ik denk dat de rest van het decreet voor zich spreekt.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik sluit me aan bij de kritiek van de oppositie dat dit toch een beetje knoeiwerk is van de vorige regering, waardoor we dit nu moeten repareren. Maar goed, dat is niet de kern van de zaak. Ik begrijp dat men dat sowieso moet doen.

Het is natuurlijk jammer dat we dit niet in de Commissie voor Onderwijs kunnen bespreken, want het vergt toch een grondigere voorbereiding dan hier snel een paar dingen te formuleren.

Het is voor ons niet zo gemakkelijk om dit als geheel te beoordelen, we waren ook niet betrokken bij het opstellen van wat er in de vorige legislatuur is gebeurd, maar toch een aantal dingen.

Een, wij verzetten ons sowieso tegen die gedwongen sociale mix, en dat wordt nu weer voor een stuk uitgesteld. Twee, we zijn een beetje bevreesd voor wat er in Brussel gebeurt, met het Vlaams onderwijs daar. U weet dat men daar de voorrangsregeling voor Vlaamse leerlingen ging optrekken naar 65 procent. Ik zie daar niets van staan in de tekst hier, maar we zijn er een beetje voor bevreesd dat dat ook weer zal worden uitgesteld, waardoor je het risico creëert dat er dus een aantal Vlaamse leerlingen in Brussel niet terecht kunnen in het Vlaams onderwijs. Ik stel ook vast dat de heer De Wever toch wel scherp heeft uitgehaald naar

dat Inschrijvingsdecreet, en dat hij dat zo snel mogelijk van tafel wilde zien, maar ook dat wordt hier weer op de lange baan geschoven. We zullen daar in de commissie zeker op kunnen terugkomen.

Conclusie, wij hebben begrip voor deze noodoplossing, maar zouden daarover toch graag wat verder praten in de commissie. We zullen ons onthouden met betrekking tot dit voorstel.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Voorzitter, u had natuurlijk al begrepen dat wij ons ook zullen onthouden. Schoolkamperen is asociaal en onaanvaardbaar anno 2019, en daar moet wat ons betreft zo snel mogelijk een einde aan komen. Het klopt dat er door de laattijdige goedkeuring van dit decreet veel onrust en onduidelijkheid is op het terrein. Die moet worden weggenomen. Het is o zo jammer dat er zoveel tijd verloren is gegaan en vooral dat opnieuw talloze ouders volgend jaar dreigen te kamperen aan de schoolpoort, een trieste realiteit waarvan de vorige minister nochtans plechtig had beloofd dat ze er voor eens en voor altijd komaf mee zou maken. Onder de gegeven omstandigheden zullen wij ons dus onthouden.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): We zullen het voorstel van decreet goedkeuren omdat we het gevoel hebben dat we niet anders kunnen, omdat uitstel op dit moment noodzakelijk is voor het veld, maar met frisse tegenzin. Dit is immers de fout van een regering die er in een vorige legislatuur zeer lang over heeft gedaan om tot een compromis te komen wat het Inschrijvingsdecreet betreft, een compromis waar we zeker niet onverdeeld gelukkig mee waren, maar waarin we ons uiteindelijk min of meer konden vinden. Toen kwamen er echter verkiezingen, waren er regeringsonderhandelingen. Het ging nochtans over dezelfde coalitiepartners, maar men kwam terug op die gemaakte afspraken, stelde het Inschrijvingsdecreet weer helemaal ter discussie. Men heeft gearzeld en tijdgerrekt in verband met de uitvoeringsbesluiten. Ik wees de minister, minister Crevits was dat nog, in de commissie ad hoc, in de eerste commissievergadering die we hier hebben georganiseerd in september, er al op dat die uitvoeringsbesluiten er dringend moesten komen, maar ze zei toen dat dat alles nog voorwerp van onderhandelingen was in het kader van het regeerakkoord. Men heeft zich dus totaal niet gehouden aan de gemaakte afspraken. Het resultaat is onzekerheid op het veld, extra planlast voor alle scholen die al waren begonnen met het implementeren van de nieuwe regels en voor wie alles nu terug naar af mag. U kunt dus begrijpen dat wij dit absoluut niet van harte zullen steunen, maar het uitstel nu is nodig om het enigszins werkbaar te maken op het veld. Vandaar dus mijn stemverklaring.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, nog twee punten. Ik stel vast dat sommige fracties wat koud en warm tegelijk blazen. Aan de ene kant wordt heel fel gevraagd om uitstel, en dan hoor ik hier dat er met tegenzin zal worden gestemd.

Verder is het helemaal niet de bedoeling om straks het schoolkamperen opnieuw te bevorderen of zo. Het is ook helemaal niet de bedoeling om aanpassingen te doen aan wat voorligt qua regeling voor Brussel. Het is enkel een uitstel van een jaar.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 115/1)

– *De artikelen 1 tot en met 13 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katia Segers betreffende de behoefte aan een toekomstvisie voor de kunst- en cultuursector in Vlaanderen – 149 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Conner Rousseau bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Katia Segers betreffende de nood aan een toekomstvisie voor de kunst- en cultuursector in Vlaanderen.

Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Voorzitter, de ongerustheid in de brede culturele sector is ongelooflijk groot en het protest is oorverdovend. Gisteren vond er in de Beurschouwburg een protestactie plaats waarop massaal veel volk aanwezig was. Morgen zal er aan ons parlement actie gevoerd worden. Ook vanuit economische hoek wordt er vandaag in *De Tijd* verbolgen gereageerd op de plannen van de Vlaamse Regering. De toekomst van kunst en cultuur staat vandaag acuut onder druk. Voordat we de bespreking en de stemming aanvatten, is er volgens ons zeer dringend nood aan een debat over de keuzes die minister van Cultuur Jambon zal maken. We vrezen immers dat de culturele dynamiek in dat sterke culturele veld abrupt afgebroken zal worden. Carrières van beginnende studenten van kunsthogescholen die hun eerste producties niet meer zullen kunnen doen, worden gefnuikt.

Een tweede reden waarom we denken dat er absoluut een spoedbehandeling nodig is, is dat de besparingen al ingaan over minder dan twee maanden. De organisaties die structureel betoelaagd worden, hebben echter al hun programmatie vanaf januari vastgelegd en zullen nu voorstellingen moeten schrappen en/of mensen in vooropzeg plaatsen. Zij moeten zeer dringend duidelijkheid krijgen. De Vlaamse Regering plant die besparingen door te voeren midden in een lopende periode, een periode van meerjarensubsidies, en toont zich eens te meer een onbetrouwbare partner die haar engagement eenzijdig opzegt. Daarom moet dit zo snel mogelijk ten gronde kunnen worden besproken. (*Applaus bij sp.a, Groen en de PVDA*)

De voorzitter: Mijnheer D'Haese, ik moet dit eerst afhandelen vooraleer ik aan uw voorstel van resolutie kan beginnen.

De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, we hebben in dit huis een aantal regels en afspraken en een ervan is dat we eerst de begroting en de beleidsnota's bespreken in de commissies, alvorens we daar conclusies uit trekken. Wat de collega – de zeer gewaardeerde collega – hier doet, is eigenlijk de kar voor het paard spannen. We willen de normale cyclus doorlopen, zoals we dat gewoon zijn, en de minister de toelichting laten geven, wat morgen in de commissie zal

gebeuren met daarna vragen van de parlementsleden. Dit lijkt ons alvast een voorbarig manoeuvre.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik wil de vraag van mevrouw Segers en de urgentie onderstrepen. Het is niet omdat er bepaalde regels zijn in dit parlement dat een parlementaire gemeenschap in de plenaire daarop geen uitzondering kan toestaan. Er is niet enkel dit huis, de bubbel waarin we zitten. Er zijn heel wat ongeruste vragen 'buiten', vanuit de sector.

Het klopt, zoals mevrouw Segers zei, dat plannings in dergelijke sectoren veel verder gaan dan 2020. De sectoren zijn vragende partij om eerst gehoord te worden alvorens de volgende stappen worden gezet. Laat ons eerlijk zijn: bepaalde stappen die nu worden aangekondigd door de Vlaamse Regering zijn behoorlijk drastisch, waarbij heel wat vragen gesteld kunnen worden. Bij dezen ondersteunen wij vanuit de Groenfractie de urgentie om dit dossier in de plenaire zitting naar voren te trekken, wat dit halfroond ook kan doen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve wordt het voorstel van resolutie van Katia Segers betreffende de nood aan een toekomstvisie voor de kunst- en cultuursector in Vlaanderen verwezen naar de commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

Het incident is gesloten.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jos D'Haese en Tom De Meester
betreffende het terugdraaien van de besparingen in de cultuursector
– 148 (2019-2020) – Nr. 1**

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Jos D'Haese bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Jos D'Haese en Tom De Meester betreffende het terugdraaien van de besparingen in de cultuursector.

De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Voorzitter, collega's, we zullen het nog een keer proberen. Herhaling is de moeder van de wijsheid.

Gisteren hebben zich bijna 2000 kunstenaars verzameld in en rond de Beurschouwburg om te protesteren tegen de kaalslag in de kunsten, tegen het hakbijbeleid van deze Vlaamse Regering.

Wij willen dit hier vandaag bij hoogdringendheid bespreken om drie zeer duidelijke redenen. Ten eerste, de besparing van 6 procent op de cultuursubsidies en 3 procent voor de Kunstinstanties gaan al in op 1 januari 2020. Collega's, ik moet er toch geen tekening bij maken dat cultuurinstellingen en kunsthuizen niet in december nog snel snel hun programmatie voor volgend jaar in elkaar kunnen

flansen. Die programmatie staat op punt. Door dit beleid zullen cultuurhuizen worden gedwongen om nog in zeven haasten hier en daar voorstellingen te schrappen of contracten te annuleren. Dit kan toch absoluut niet de bedoeling zijn.

Ten tweede, de actuele vraag die wij hierover hadden ingediend, is verworpen en verwezen naar de commissie. De minister-president is echter redelijk vast van plan om morgen geen tegenspraak te dulden, geen vragen. De week nadien kunnen er ook geen vragen worden gesteld want de minister-president is er niet en de commissie gaat dus niet door. Voorzitter, collega's, we zullen dit debat pas drie weken na de feiten kunnen starten. Voorzitter, u hebt daarnet gepleit voor een volwassen parlement. Welnu, collega's, een volwassen parlement dat niet durft te debatteren over deze besparingen in de cultuursector, is voor mij geen volwassen parlement.

Ten derde, ik lees vandaag in de pers straffe verklaringen van parlementsleden van de meerderheid die zich fel verzetten tegen de drastische besparingen in de cultuursector. Terecht. Maar onze fractie maakt zich bijgevolg grote zorgen over de coherentie in deze regering. Wij kunnen het dus beter bij hoogdringendheid bespreken voor het helemaal uit de hand loopt en dit opnieuw een kibbelkabinet wordt.

Collega's, wij laten ons niet zomaar de mond snoeren. Wij willen een dringend debat over de besparingen in de cultuursector, niet binnen drie weken maar vandaag. Voorzitter, wij zouden trouwens ook graag hebben dat de minister-president, bevoegd voor Cultuur, daarvoor opnieuw naar het parlement wordt geroepen. Blijkbaar is het in de koffiekamer interessanter dan hier in dit halfroond een debat over cultuur te voeren. *(Applaus bij de PVDA en sp.a)*

De voorzitter: Collega De Meester, de minister-president of een ander lid van de regering hoeft niet aanwezig te zijn bij de bespreking van een voorstel van resolutie. U kunt veel vragen, maar dit zal niet gaan.

De heer Lantmeeters heeft het woord.

Jos Lantmeeters (N-VA): Ik wil even de puntjes op de i zetten wat de klaagzang van de PVDA betreft. Men zegt dat men in de commissie Cultuur wordt geconfronteerd met een minister-president die geen tegenspraak duldt. Ik wil toch even aanhalen dat in de regeling der werkzaamheden het parlement zelf heeft beslist, de commissie zelf heeft beslist om morgen de bespreking uit te stellen en enkel een toelichting te krijgen.

Wat mij vooral tegen de borst stuit, collega D'Haese, is dat gisteren in de commissie Algemeen Beleid en Financiën er een bespreking heeft plaatsgevonden met de minister van Financiën en Begroting waar u aanwezig was en waar ik voorzitter ben. Ik heb u na de toelichting over de cijfers gevraagd – en deze cijfers kwamen daar onder meer ter sprake – of er vragen waren en u had geen vragen. Ik heb gevraagd of u zeker was en of u geen debat wou. U hebt gezegd van niet. Blijkbaar waren de camera's daar te klein en zijn ze hier groter en wenst u de bespreking hier te houden. *(Rumoer)*

U hebt gisteren van mij twee keer de kans gekregen om het te doen maar u hebt het niet gedaan. Ik vraag mij dus af of u de hoogdringendheid niet zelf wilt creëren, maar voor mij en voor onze fractie is er zeker geen sprake van hoogdringendheid. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Beste collega, u hebt gisteren in de commissie driemaal herhaald dat het in de eerste plaats zou gaan om technische vragen, maar er zijn geen technische vragen maar inhoudelijke vragen. En inhoudelijke vragen zijn

niet voor de minister van Begroting maar voor de minister van Cultuur, die in zijn commissie inderdaad niet heeft geantwoord op vragen.

Collega, u weet zeer goed dat in de regeling van de werkzaamheden de bespreking op die manier is afgesproken voordat de besparingen in de cultuursector bekend werden. Dat is daarna gebeurd, pas vrijdagavond en zaterdagochtend is dat bekend geworden. Het is dus gewoon niet waar wat u zegt. Wat u wilt doen, is het debat over een hot maatschappelijk topic waar een hele sector van op stellen staat die nu zijn programmatie in anderhalve maand moet aanpassen, uitstellen naar binnen drie weken nadat de besparing is bekendgemaakt. Dat debat wilt u uitstellen en hier niet voeren. En dat is de reden waarom u de commissie van gisteren komt herinterpreteren. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Lantmeeters heeft het woord.

Jos Lantmeeters (N-VA): Nogmaals, mijnheer D'Haese, u bent zelf betrokken bij de regeling van de werkzaamheden en u hebt zelf beslist om dat uit te stellen. U was gisteren zelf aanwezig bij de regeling van de werkzaamheden in de commissie Financiën, en als u zegt dat u er niet bij was, dan was u te laat in de commissie, dat is niet mijn schuld. De regeling van de werkzaamheden vond gisteren om 14 uur stipt plaats en daar heeft het parlement – en uw fractie was daarbij aanwezig – beslist om de bespreking op die manier te organiseren. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve wordt het voorstel van resolutie van Jos D'Haese en Tom De Meester betreffende het terugdraaien van de besparingen in de cultuursector verwezen naar de commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de wijzigingen aan het protocol ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, gedaan op 4 mei 2012 te Genève

– 100 (2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;

112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 7 september 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van een aantal bepalingen van het protocol bij het verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, ondertekend in Göteborg op 30 november 1999, zoals gewijzigd op 4 mei 2012 te Genève
– 101 (2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Koen Daniëls, Jo Brouns en Annabel Tavernier houdende wijziging van diverse decreten, wat de wijziging van het inschrijvingsrecht betreft
– 115 (2019-2020) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
80 leden hebben ja geantwoord;
36 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

MOTIE van Ann De Martelaer tot besluit van de op 22 oktober 2019 door Ann De Martelaer in commissie gehouden interpellatie tot minister Wouter Beke over de operationele uitvoering van correctiefase 2 van het persoonsvolgend budget, gevat binnen het besluit van de Vlaamse Regering van 10 mei 2019, en de nood aan een flankerend beleid
– 112 (2019-2020) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Voorzitter, beste collega's, "de Vlaamse Regering wil elke Vlaming – ongeacht zijn afkomst, overtuiging, leeftijd, handicap of geaardheid – de kans geven zich te ontplooien als individu en als burger in de maatschappij. (...) Onze gemeenschap laat niemand in de steek." Dat staat in het regeerakkoord.

Maar, beste collega's, we zijn niet goed bezig, zeker niet als we het hebben over personen met een handicap. Dat is ook de reden waarom ik de minister van Welzijn, minister Beke, op 22 oktober heb geïnterpelleerd over de correctiefase in het persoonsvolgend budget voor personen met een handicap.

Sinds 1 januari hebben we de overgang gemaakt naar de persoonsvolgende financiering. Via dit systeem willen we elke persoon met een handicap de regie in eigen leven geven. Iedereen staat daarachter. Dat was ook in de commissie zo: iedereen staat er 100 procent achter dat personen met een handicap de regie in eigen leven krijgen.

Het loopt echter fout, heel erg fout. Want we zijn gestart met een rekenkundig model. We hebben ons rekenmachientje genomen, gekeken hoeveel subsidies er aan één voorziening worden gegeven en dat bedrag gedeeld door het aantal bewoners, om zo te komen tot het persoonsgebonden budget van die persoon. En zo bleek dat diegenen die in voorziening A en diegenen die in voorziening B verbleven, totaal verschillende budgetten hadden. Dat is niet oké. Ook daarover waren we het allemaal eens.

Wat hebben we nadien gedaan? We hebben opnieuw een rekenkundig model genomen. We hebben opnieuw een herberekening gedaan, om alle personen met dezelfde zorgvraag dezelfde middelen te geven. Zo blijkt dat heel wat mensen nu een groot stuk van hun budget moeten inleveren, zelfs tot 45 procent van hun totale budget.

Geen probleem, zegt het beleid, want de mensen hebben acht jaar de tijd om zich daar overheen te zetten en te zoeken naar oplossingen. Bovendien zullen de zorgaanbieders de zorggarantie geven. Voor minder geld zullen zij dezelfde zorg geven.

Maar, beste collega's, stel nu eens dat van ons hier in het halfroond gezegd wordt dat we 45 procent van onze middelen, onze werkingskosten, persoonlijk zullen verliezen. Ik denk dat het halfroond zou steigeren.

Maar wij hebben grote netwerken, we kunnen verschillende jobs combineren, we hebben diploma's. De wereld ligt voor ons open. Wij zouden er wel in slagen. Wij zouden dat kunnen.

Maar wij verwachten wel dat mensen met een handicap dat doen. We verwachten dat mensen die afhankelijk zijn van anderen om op te staan, om eten te krijgen en te worden aangekleed, om overdag een bezigheid te hebben en om terug in bed te geraken, erin slagen om een heel stuk van hun budget in te leveren. Dat verwachten we wel van hen.

En, beste collega's, ik krijg heel wat reacties van mensen met een handicap, van hun familie, broers, zussen, van hun netwerk. Zij zijn echt in paniek en weten niet hoe ze verder moeten. Met enkel een rekenmachientje in de hand kunnen we niet verder gaan. Want bij deze mensen gaat het over ondersteuning. Het gaat niet enkel over de personen met een handicap zelf, maar over heel het netwerk van ouders, broers, zussen daarrond. Zij weten niet hoe ze met die verlaagde middelen moeten roeien.

Een tweede punt is het volgende: ook aan dienstverleners zeggen we dat ze sociale ondernemers moeten worden. Zowel zij als wijzelf zijn het daar voor de

volle honderd procent mee eens, maar ook de dienstverleners reageren. Er is nu al gedurende drie jaar een tsunami aan omzendbrieven, herverdelingen, besparingen op werkingsmiddelen en nieuwe inschalingsmethoden voor dagondersteuning. Er wordt heel hard ingezet op zware doelgroepen, maar men vergeet dat er heel veel mensen zijn met een lage of lichte ondersteuningsnood en een matige handicap. Zorgverleners moeten met minder geld dezelfde zorggarantie bieden, maar we verwachten wel van hen dat ze creatief en innovatief ondernemend zijn, terwijl de overheid net heel veel schotten zet tussen sectoren en het zo onmogelijk maakt om intersectoraal of erkenningsoverstijgend te werken.

Beste collega's, mensen die in hun familie een persoon met een handicap hebben en ook de zorgaanbieders, ze morren allemaal. Nochtans is de PVF een keigoed instrument. We willen met dat instrument iedereen de kans geven om inclusief te wonen in Vlaanderen, maar we zijn ondertussen drie jaar verder en we laten deze gemeenschap in de steek. Daarom heb ik deze motie voorgesteld en ik hoop ook dat jullie ze goedkeuren. We stellen er namelijk in dat zorgaanbieders de ruimte moeten krijgen om vandaag te starten met innovatieve, creatieve en sectoroverschrijdende projecten en we zeggen tegen de budgethouders dat we vandaag flankerende maatregelen nemen om hun perspectief te geven en om hun toe te laten de noodzakelijke ondersteuning te organiseren.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik ben blij dat dit hier op tafel ligt, Ann. Ik denk dat het heel belangrijk is om te kijken naar wat er vandaag in de zorgsector gebeurt. Correctiefase 2 in de PVF zorgt inderdaad voor heel veel ongerustheid bij mensen met een beperking, maar ook bij ouders van kinderen met een beperking, omdat zij opnieuw met heel wat onzekerheid geconfronteerd worden.

Ik wil hier gewoon één concreet voorbeeld op tafel leggen, want ik vind het belangrijk dat we weten wat de concrete gevolgen zijn van dit beleid en van correctiefase 2. Afgelopen weekend werd ik aangesproken door Jan. Jan is een man van in de 70 jaar die een 44-jarige zoon heeft met een verstandelijke beperking. Heel plots kreeg hij een brief in de bus waarin stond dat het budget voor zijn zoon 25 procent zou dalen. Zijn zoon gaat naar een kleine huiselijke voorziening waar personen met een verstandelijke handicap verzorgd worden, en in die voorziening zijn er verschillende mensen die hun budget zien slinken. Slechts enkelen zien hun budget stijgen, waardoor die zorginstelling nu plots dezelfde zorg moeten bieden voor minder inkomsten. Nochtans, zegt Jan mij, kreeg hij aan het begin van de PVF een brief in de bus waarin stond: "U hoeft niet ongerust te zijn. We gaan starten met een PVF, maar uw voorziening zal dezelfde zorg ook na 2017 kunnen blijven bieden. Wij starten die PVF net om meer garantie op zorg mogelijk te maken."

Jan zegt tegen mij: "Voor mij betekent dat contractbreuk. Mijn zoon heeft opeens heel wat minder budget, hoewel hij in 2017 nochtans was ingeschaald na een controle door een externe instelling." Hij vraagt zich dan ook af hoe zijn zoons voorziening dezelfde zorg kan blijven bieden met minder inkomsten.

Bon, het grote probleem van heel correctiefase 2 en van de PVF is dat het gebeurt in een budgetneutraal kader, terwijl de sector kraakt onder het personeelstekort en onder het tekort aan financiering. De motie die voorligt, vind ik dan ook een goed begin om te proberen toch flankerende maatregelen te nemen voor die correctiefase 2, maar wat er werkelijk nodig is, als we zorg op maat en vraaggestuurde zorg werkelijk mogelijk willen maken, is veel meer budget, veel meer geld.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, uit respect voor de tussenkomsten van de collega's wil ik toch nog even het woord, ook al hebben we het debat al vrij uitvoerig

in de commissie gevoerd. Het is in de commissie al gebleken, mevrouw De Martelaer, dat wij dit niet zullen goedkeuren.

De persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap behelst eigenlijk dat we de volledige financiering bij de voorzieningen hebben weggehaald en verdeeld over de verschillende mensen met een handicap, allemaal met een verschillend zorgprofiel, allemaal met een andere context. Deze zogenaamde correctiefase 2, de finetuning van de budgetten, staat al heel erg lang in de planning. We wisten dat dat eraan kwam. Die aanpassingen waren lang geleden aangekondigd. Het doel van deze hele operatie was om te zorgen dat mensen met gelijke zorgprofielen gelijke budgetten kregen. Dit hele verhaal is natuurlijk budgetneutraal. Dat betekent dat dezelfde middelen in de sector blijven maar op een andere manier over de mensen verdeeld worden. We hebben dat nodig geacht om die ongelijkheid, onrechtvaardigheid, weg te werken.

Inderdaad, mevrouw Vandecasteele, zoals de persoon die u noemt zijn, er vele duizenden mensen geweest die zo'n schrijven hebben ontvangen. Een aantal van hen hebben natuurlijk in deze aanpassing hun budget zien dalen, maar evenveel hebben hun budget zien stijgen. Dat was net de bedoeling van deze operatie. Het is gemakkelijker om dat misschien niet te doen, maar het is goed dat we het wel hebben gedaan. De persoonsvolgende financiering werkt alleen echt als je zorgt dat er gelijke budgetten zijn voor gelijkwaardige zorgprofielen.

Belangrijk om hier nog eens te herhalen – en dat werd in commissie ook gezegd, maar dat maakt niet uit, ik heb liever een debat te veel dan een te weinig –, is dat alle actoren in de sector, alle betrokken actoren – gebruikers, voorzieningen, belangenbehartigers – dit positief geëvalueerd hebben, zeer nauw betrokken zijn bij de uitvoering – daarom duurde het misschien wat te lang – bij elke stap betrokken zijn geweest en allemaal positief geëvalueerd hebben.

De zorggarantie was ook voor ons een heel belangrijke bekommernis. Wat gebeurt er met de mensen die een brief ontvangen met de boodschap: 'je budget was de afgelopen jaren niet in verhouding, het zal nu afnemen'? Dat is natuurlijk een heel groot probleem. Wij vinden dus dat de zorggarantie – en dat is altijd zo geweest, van bij de allereerste stap van de PVF, en we gaan nog veel stappen moeten zetten – ons uitgangspunt moet blijven. Ze moet overeind blijven. Daarom is het van belang dat voor iedereen die een schrijven ontvangt dat aankondigt dat wat we niet konden vermijden, dat het budget voor die persoon zal zakken, de zorg gegarandeerd blijft. Daarom ook blijft de periode voor de herziening overeind.

Ik vind het ook belangrijk om erop te wijzen dat de proeftuinen werden aangekondigd en mogelijk zullen worden gemaakt, dat het flankerend beleid – door u inderdaad beklemtoond – belangrijk is, dat die voorzien werden en dat we in de beleidsnota voldoende handvatten vinden om daar het debat verder over te voeren.

Akkoord met de aandacht die u vraagt voor het thema en met de betrokkenheid, maar vandaag zullen we de motie naar aanleiding van uw interpellatie niet goedkeuren.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Wij hebben deze interpellatie en motie heel uitgebreid besproken in de commissie. Vooraleer het verwijt te krijgen dat onze fractie straks zal meestemmen met de linkse partijen, wil ik toch zeggen dat het hier over mensen gaat. Ik begrijp wel de redenering van collega Jans: ze wil gelijke zorg voor iedereen. Maar voor een aantal mensen valt er een heel deel van het budget weg. Dat kunnen wij absoluut niet goedkeuren.

Er wordt gesproken over proeftuinen, maar ik moet nog zien waartoe die leiden. Mevrouw Jans spreekt over 'dezelfde zorg voor een verminderd budget', maar dat moet ik eerst nog zien in de feiten. Vandaar dat wij deze motie zullen goedkeuren.

Aan onze vrienden aan de linkerzijde: misschien kunnen we een deel van de middelen die we besparen in de culturele sector, eerst geven aan onze eigen mensen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
50 leden hebben ja geantwoord;
66 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 20 november 2019 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 17.27 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Allecia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters.

Afwezig met kennisgeving

Gweny De Vroe: ambtsverplichtingen;

Piet De Bruyn, Chris Janssens, Frieda Verougstraete-Deschacht: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Allecia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen

Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceysens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceysens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah

Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Kurt De Loor, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneekhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceysens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez